

ELŐFIZETÉS

ELŐFIZETÉS:
Egy évre 24 havi.
Egy hónap 2 havi.

VEHÉNYEK:
Egy évre 24 havi.
Egy hónap 2 havi.

HIRDŐTÉSEK:
Egy sorra 24 havi.
Egy hónap 2 havi.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Arad és csanádi egyenlő
vesztak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 27.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
Jászai főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1915.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Péntek, november 5.

Megtörtük a szerb balszárny ellentállását is.

(Bevonultak a németek Jagodinába. — Nis előtti magaslatokon állnak a bolgárok.)

Budapest, november 4. (Hivatalos.) A főhadiszállásról jelentik:

Orosz hadszíntér:

Az ellenség folytatta Stripa hárévonat ellen intézett támadásait. Wieniow-czyknál és Lurkanownál levő hadállásaink ellen intézett támadások, akadályaink előtt, omlottak össze. Két zászlóalj lövészárka előtt ötszáz orosz hullát temettek el. Siemikovec faluban, Bionawtól északra, változatlanul hevesen folyik a harc. Osztrák-magyar és német csapatok csaknem teljesen visszahódították a falut. E szakaszon háromezer orosz esett fogságba. Stryalsó folyásánál is az ellenségnek számos előretörését utasítottuk vissza. Czartorysktól nyugatra tegnapelőtt lezajlott harcokban egy miadkét hadsereg csapatából összeállított hadtest összesen öt orosz tisztet és ezeregyszáztizenhét főnyi légénységet fogott el és tizenegy gépfegyvert zsákmányolt.

Olasz hadszíntér:

Olaszoknak a görzi hídfő és a szomszédos szakaszok elleni támadásai még tartanak. Tegnap a leghevesebb rohamaikat Zágora, Podgora magaslatok és Monte-San-Michele ellen irányították. Ellenséget újra mindenütt visszavertük. Podgora magaslatokon egyes árkok birtokáért még folyik a harc.

Délkeleti hadszíntér:

Trebijnjétől keletre a montenegrói határmenti hadállások ellen, támadásunk folyamatban van. Bilecától keletre és Avtovától délre az ott harcoló bevett hadállások ellen az ellenség előretöréseket kísérelt meg, de visszavertük. A Bobija hegyen kőszigránátharó fejlődött ki. Kragujevac vidékén és Jagodinánál megtörtük a szerb ellenállást. Az ellenség visszavonul. Kövess tábornok hadseregéhez tartozó osztrák-magyar csapatok Pozegan keresztül nyomultak elő. Uzice és Visegrádtól keletre küzdő csoport közt létrejött az összeköttetés. Cioaktól délnyugatra visszavertük ellenséget a völgy felett uralkodó magaslatról. Más osztrák-magyar hadoszlopok elfoglalták a Sztolica és Lipnica Glavica magaslatokat és a szerbeket Dobrnjai hegyhátára szorítják vissza. Német csapatok bevonultak Jagodinába.

A bolgárok egy hadoszlop Boljevácig nyomult előre Zajecártól délnyugatra. Egy másik elfoglalta a Nistól északkeletre fekvő Lipnica hegyet. A bolgárok támadással Pirottól délnyugatra tért nyerne. Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Budapest. A sajtószállásról jelentik: Frigyes főherceg főhadparancsnok Belgrádból a délnyugati frontra ment s végigjárta a harcot az Adriától a karinthiai határig. A főherceg meggyőződött az olasz támadások rettenetes lendületéről, de saját szemével győződött meg arról is, hogy Boroevic csapatai a szokott módon verték vissza az összes olasz rohamokat, egy talpalattnyi földet sem engedve át az ellenségnek. Ugyanezt tapasztalta a főhadparancsnok Rohr tábornok csapatainál is. A főherceg elismeréssel és esodálattal adózott a parancsnokoknak és a csapatoknak s

Bécsbe visszatérve jelentést tett a királynál.

Hindenburg Dünaburg alatt áll.

(Nistól tíz kilométerre vannak a bolgárok.)

Berlin, november 4. (Hivatalos): A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér:

Massigestől északra csapataink rohammal elfoglaltak egy hárévonatunk közelében levő francia árkot nyolcszáz méter kiterjedésben. Az árok védőinek legnagyobb része el esett, csak két tisztet, köztük egy ör-

nagyot és huszonöt főnyi légénységet fogtunk el.

Keleti hadszíntér:

Hindenburg tábornagy hadcsoportja.

Dünaburg előtt még tovább tart a harc. Oroszok különböző pontokon megismételték támadásaikat, mindenütt visszavertük őket. Garbunowkánál különösen jelentékeny haderőt vetettek harcba és itten vették leg súlyosabb veszteségeiket. Mikuliski falut tüzéségünk tüzelésével szemben nem tudták tartani és azt újból megszálltuk.

Lipót bajor herceg tábornagy hadcsoportja.

Lényeges esemény nem történt.

Linsingen tábornok hadcsoportja.

Oroszok tegnap reggel megkísérelték, hogy Kuchocka—Wola falun rajtaüssenek. A helységbe benyomult osztagokat azonnal ismét kiverők. Ellenség újabb kísérlete, hogy erős ellentámadásaival Cartorysktól nyugatra elérte sikerünket vitássá tegye, meggyúsult. Tegnapelőtti harcokban összesen öt tisztet és ezeregyszáztizenkét főnyi légénységet fogtunk el és tizenegy gépfegyvert zsákmányoltunk. Bothmer gróf tábornok csapatai Siemikovec faluban és talu mellett még tegnap is harcoltak. A helység-harcban ejtett foglyok száma háromezerre emelkedett. Oroszoknak helységtől délre intézett támadása összeomlott.

Balkán hadszíntér:

Csapataink ellenség szívós ellenállásával szemben a Kottenik hegyvidék (Krajjevótól északra) mindkét oldalán előnyomulnak. Innen keletre a Zakula-Vk-Pecica-jagodinai vonalat általában átléptük. A Moravától keletre hátról az ellenség, csapataink követik. Hatszázötven szerbet eltoztunk.

Bojadjeft tábornok hadserege elfoglalta Valakonyet és Boljevácot a Zajecar-Poracini ut menten és Sorijigtól Nis felé előhaladva rohammal elfoglalták a Kalatátot. (Nistól tíz kilométerre északra.) Legfelsőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Török hivatalos jelentés.

A Magyar Távirati Iroda jelenti Konstantinápolyból:

A főhadiszállás jelenti november hó 8-áról:

A helyi kölcsönös gyalogsági tüzelés egyidejű rendkívül heves tüzéségi párvajjal együtt tovább tart. Ebben a tüzelésben Ari Burnunál egy

torpedónaszád, Szedil Bahrnál két eirkáló is résztvett. Tüzérségünk két ellenséges gépfegyverállást Kanlizirt-Ari Burnnál és Szedil Bahrnál lévő jobbszárnyunk előtt elpusztított. Anatóliai parti ütegeink egy ellenséges szállítóközönség elűzték, amely közeledni akart Szedil Bahr partraszállási kikötőjéhez.

A kaukázusi arvonalon az ellenség hirtelen támadását Narman szakaszban visszavertük. Egyéb jelenteni való nincsen.

A harmadik hadikölcsön jegyzése Aradon.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 4.

A jegyzési idő első felének utolsó napjában tapasztalt rendkívül eleven jegyzési mozgalom után a második felidő első napjaiban a jegyzések erőse megerősödése volt várható. Az eddig beérkezett jelentések azonban örömdetesen tanúsították, hogy a jegyzések e napokon is nem csökkent lelkesedéssel és lankadatlan készséggel folytak mindenütt, ami a végső eredményt illetően a legerősebb reményekre jogosít. A hadikölcsön aláírásának harmadik felidőre drágulására meg kell jegyezünk, hogy itt nem megrázkódtatásról, hanem kamatdifferenciáról van szó. Mert ha a kötvény ára a befizetés időpontjára való tekintet nélkül egyszerűen állapították meg, azok, akik október folyamán jegyeztek, kamatvesztéséget szenvednének, a novemberben jegyzők pedig illetéktelen kamatfelnyerést élveznének. Remélhetőleg a harmadik felidőre árcsökkenés nem fogja befolyásolni a gyorsvörten megindult s nagy lendülettel folyó kötvény aláírás akcióit, a melynek főnyeresége már biztosítottak mondható.

A mai jegyzések a következők:

Az Aradi Első Takarékpénztárnál jegyeztek ma: Winkler Mór 100.000 korona, Pollák Emil 50.000 korona, Millhofer Sándor 50.000 korona, Bazi András 40.000 korona, Künstler Irén 40.000 korona, Harman Ferenc 40.000 korona, Lutz Deszö dr. 35.000 korona, Irv. Sváb Jakabné 30.000 korona, Kuo Testvérek 30.000 korona, Pajor Kálmán dr. 30.000 korona, Sárkány György dr. 30.000 korona, Geiger József 25.000 korona, Leszámitoló- és Jelzálogbank r.-t. Nagytarad 25.000 korona, Zilohert Johann 25.000 korona, Barra Margit 20.000 korona, Hellinger Albert 20.000 korona, Blum Zeimond 20.000 korona, Pavlovics János 20.000 korona, Gross Hermann 17.000 korona, Wallandt Károly 18.000 korona, Totis Vilmos 15.000 korona, Molnár dr. és neje 12.000 korona, Hervay Victor 12.000 korona, Hofanpradel Frigyes 10.000 korona, Zachariás István 10.000 korona, Karner Gusztáv 10.000 korona, Novák Ferenc 10.000 korona, Ifj. Herzfeld Gyula 8.000 korona, Czinner Veronika 5.000 korona, Singer Henrik 5.000 korona, Weiner Lajos 4.000 korona, Fly Józsefné 3.000 korona. A mai jegyzések összege 770.000 korona. Összesen tehát eddig 8.337.900 koronát jegyeztek az intézetnél.

Az Aradmegyei Takarékpénztárnál a mai jegyzések összege 5.850.000 koronára emelkedett.

Az Arad-Csenádi Gazdasági Takarékpénztárnál ma 15.000 koronát jegyeztek, a melytel a jegyzések összege 8.316.000 koronára emelkedett.

Az Aradi Polgári Takarékpénztárnál ma 51.000 koronát jegyeztek, még pedig 50.000 koronát Kárpáti János és családja, 1100 koronát Széll Lajos dr. A takaréknál eddig 1.611.000 koronát jegyeztek.

Az Aradi Ipar- és Népbanknál ma Gyulánvi Rezső 5000 koronát, Gyulánvi Rezsőné 5000 koronát, Lehmann Viktor 500 koronát jegyzett, kisebb tételek 200 koronát tesznek ki. Az eddigi jegyzések 1.561.950 koronára rúgnak.

Az Aradi Központi Takarékpénztárnál ma ismét éreken folyt a jegyzés, amelyben főleg vidékiek vettek részt.

A Viktoria Takarékpénztárnál ma Tóth József 3000 koronát jegyzett, kisebb tételekben ugyancsak 3000 koronás jegyzés történt s így a jegyzések összege 785.000 koronára emelkedett.

Csődöt mondott az új postai kézbesítés.

(Panaszok a „reform” ellen. — A pályaudvarról kézbesítés kudarca. — Félnapig tart a küldemények kiosztása.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 4.

Röviden már megemlékeztünk arról, hogy a postai küldemények kézbesítése körül november elején kezdett új rend sehogy sem vált be. Négy napja a reform életbeléptetésének és ez a négy nap csak arra volt jó, hogy a lehangosabb (és tegyük hozzá: a legiagosabb) elkeseredést ébresztse a közönségben. Szűzösen vissza kell állítani a postán az eddigi rendet, mert a mostani, bürokratikus szellemben történt, a közönség érdekeit ki nem elégítő megoldás hosszú időre tönkre teszi a magyar posta jó hírnevét Aradon.

A késedelmes, fél nappal tovább húzódó kézbesítés különösen a kereskedőknek, iparosoknak nagy kárt is okozhat. A közönség hangulatát tolmácsolja ez a levél, amelyet ma írtak az *Aradi Közlöny*-hez és amelyet (miután nem az aradi postára bízták a kézbesítést) már ma meg is kaptunk:

— Tekintetes szerkesztőség! Olvastam ugyan, hogy szóvá tették a postai reformot, a melynek eredményeként ma senki nem kapja meg idejében a postai küldeményeket. Engedjék meg azonban, hogy legjobb tudomásom szerint felvilágosítsam a közönséget, hogy minek köszönheti ezeket a mizériákat. Nem lehet szó nélkül tudomásul venni, hogy március holnapra egyszerűen húsz esztendő ugorjunk visszafelé. Húsz esztendő előtt ment úgy a postai kézbesítés Aradon, hogy másnap délelőtt olvasták az előző nap reggelén megjelent fővárosi lapokat, három napba telt, amíg a szomszéd közönségben feladott levél a címzetthez eljutott. Tudom, hogy háború van és a háború sok nehézséget okoz: hiszen a vasúton, távirtdán, telefonon első, igen természetesen a hadi, a katonai érdekek kiűgítése, meg azután sok tisztviselőt, alkalmazottat katonai szolgálatba vittek. De ha mindezt számításba is vesszük, mégis csak keserűen kell megállapítanunk, hogy a híres „mint a intézmény”: a posta a háború alatt csődöt mondott. Aradon legalább azt tapasztaljuk. A táviratkézbesítés leírhatatlanul lassú, a levélki-hordásnál hihetetlen mizériák vannak, aminek jórészt az az oka, hogy az ideiglenes kézbesítők, gyakorlatlan fiatal fiúk, folyton változnak. És azonban még csak ment valahogy. Nem is panaszkodtunk ellene, mint ahogy szó nélkül

veszünk tudomásul, ha a vonatok járását a hadikövetelések miatt időnkint meglassítják. Most azonban már kissé sokat kívánunk az aradi közönségtől. A kávéházban délután öt órakor már kiolvastak minden fővárosi lapot, én még este fél kilenckor is fogcsikorgatva, a posta nagy szerű reformját áldva lesem: hozzák-e az újságot. Persze, hogy nem hozzák. Nem ismerem Jakab postafelügyelő urat, de humoros kedvű ember lehet, hogy ezt a „postai kézbesítés meggyorsításának” nevezte. De nem a keserűséget akarom kiönteni, nem is azt akarom elpanaszolni, hogy a helyben feladott levelek három napi utat tesznek meg, míg a címzetthez eljutnak. Hanem azt szeretném elmondani, amiről a körülményekkel ismerős ur informált, hogy miért történt, hogyan történt ez a nagy szerű reform.

— Miután a pályaudvari postahivatal elkészült — mondotta informátorom — elhatározták, hogy az irányítás és kézbesítés munkáját átadják az Arad 2. postahivatalnak. Az épület megvan, ne álljon üresen. Arra senki sem gondolt, hogy most a háború alatt, megcsökkent létszáma postai személyzetet nem lehet két hivatalban elosztani. Az eredmény egyrészt az, hogy az Arad 1. tisztviselői és alkalmazottai kevesebben vannak, az Arad 2-ben pedig nincsenek elegendően, másrészt pedig az, hogy az eddig egy helyen tűrhetően elvégzett munka most két helyen és rosszul végződik. A postát ezelőtt autóval hozták be a vasútról a városba, itt gyorsan szétszétvázták és megkezdődött a kézbesítés. Most a szétszétváztás okán folyik, a beszállítás gyalogszerrel a fiókberlek anyagának beosztása megint a városi hivatalban és a reform látható eredménye a közönség jogos elkeseredése.

Aki ezeket mondta, tudta, hogy mit mond. Én csak annyit teszek hozzá, hogy veszemre fiókberlek vagyok és ennek köszönhetően, hogy a ma reggel esedékes és fontos üzleti leveleimet még most: délután öt órakor sem kaphattam meg. Remélem azonban, hogy holnap reggel, mire szerkesztő ur kinyomatja (ha ugyan kinyomatja) panaszomat, már mégis megláthatom, hogy az Aradra ma reggel érkezett vónattal milyen postát kaptam.

Engedje meg azonban a szerkesztő ur, hogy ezen az uton gratuláljak annak a kitűnő reformátornak, aki így meggyorsította a postai kézbesítést és lehetővé tette, hogy a halomnyi írás legszerűesebb kis falujában is hamarabb kapja kézhez a leveleit valaki, mint Aradon. Tisztelettel: (aláírás.)

Az aradi kereskedelmi és iparkamara mai közgyűlésén Ottenberg Tivadar údv. tan. elnök megemlékezett a vasuti új postapalotáról és kijelentette, hogy ez az új nagyszabású hivatal az első napokban sajnos nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket. A postai küldemények az új hivatalban való szétszétváztás következtében sokkal késedelmesebben jutnak el az aradi címzettekhez. Ez ügyben ő már intervegniált a postafőnökségnél és Burger György főfelügyelő kijelentette, hogy e zavarokat csupán az első napok nehézségei okozták. A hivatal vezetősége mindent elkövet, a súlyos anomáliák megszüntetése érdekében. Az elnök tudomásul vette a postafőnök felvilágosításait és közölte a kamara közgyűlésén, hogy amennyiben néhány napon belül a visszas állapot meg nem szűnik, kénytelen lesz a Kamara a legilletékesebb fórum elé terjeszteni orvoslás iránti kérését. A közgyűlés helyeslőleg vette tudomásul az elnök nyilatkozatát.

Németország cselekedett, az entente beszélt.

(Szerbiát sorsára bizza Anglia. — Többet árt a csapatküdés, mint használ.)

— Távirati tudósítás. —

Kopenhága, november 4.

Anglia leghíresebb újságja a Daily Mail most ideért, legfrissebb számában nyilván sugalmazott cikket közöl katonai munkatársa, H. V. Wilson tollából. A cikk kétségtelen jel és beismerése annak, hogy a hatalmas Angolország, bár Asquith miniszterelnök tegnapi beszédében hirdette, hogy Szerbia megmentését az entente szent kötelességének ismeri, immár végkép a sorsára bizza a veszendő balkáni országot. A hosszú cikk szeszációnak tartalmát rövid, de pontos kivonatban itt adjuk:

Az angol, francia és olasz kormány előtt — írta H. V. Wilson — Szerbia megsegítésére három ut kínálkozott. Es pedig:

1. Kisegítő-csapatot küldeni a Balkánra.
2. Hatalmas sereget küldeni a Balkánra.
3. Kemény szorítást alkalmazni nyugaton Németországra és ezzel arra kényszeríteni a német hadvezetőséget, hogy csapatokat vonjon el a szerbiai frontrol.

A Balkánon a szerb haderő nem tehet egyebet, minthogy telhetőleg védekezik a német-osztrák-magyar támadás ellen. A szövetségeseknek tehát meg kellene küzdeniök:

a bolgár haderővel, amely mintegy 400.000 főt ér.

Továbbá a török haderő ama részével, amely Gallipolin többséges, tehát körülbelül 200.000 emberrel.

Ez együttvéve hatszáz ezer főt jelent, amely a Szaloniki és Nis között lévő hosszú vasuti vonalat bármely ponton megtámadhatja, annyival is inkább, mert ez a vasuti vonal két helyen is egészen tizenöt mérföldnyire közeledik a bolgár határhoz.

A szövetséges csapatoknak nemcsak ezt a 280 mérföld hosszú vonalat kellene védniök, de arra is készülniök kellene, hogy egy bárhonnan jövő támadást is kivédhessenek.

Mindennek meggondolása után 100–150.000 főt érő kis haderő küldése többet árt, mint használ. Ez is csak politikai kényszerűt tüntetés lenne, akárcsak Mac Mahon gyöngye haderővel történt visszavonulása Szedanhoz, ahol az erős német sereg várta.

A második megoldásnak, egy hatalmas expedíciós sereg küldésének irtózatossá hirtelenséggel kellett volna meg történnie.

Amialatt a szövetségesek csak beszéltek, Németország cselekedett.

Négy százezer főt érő hadseregnek a tengeren át néhány nap alatt való elszállítását nem egy hatalomnak, de több hatalom szövetségének is leküzdhetetlen nehézséget adna. De még ha megérkeznék is ez a haderő, épp oly nagy akadály várná egy oly országban, amelynek nincs utai, amely csupa hegység s ahol egyetlen sínpáron bonyorodik le a rossz felszerelésű vasút forgalma.

Csakis a harmadik lehetőség olyan, amely nem okozna hasonló leküzdhetetlen nehézségeket.

Hogy a flandriai és franciaországi fronton érjünk előhoz, nem kellene ismét rengeteg mozgósítást végezni a tengeren, kitéve szállítmányainkat az ellenséges tengeralattjárók veszedelmeinek.

Meg kell még azt is gondolni, hogy az sem érne semmit, ha a Dardanelláktól szállítanak Szalonikiba az angol csapatokat. Mert az angol és szövetséges csapatok távozásával épp oly számú török haderő szabadulna föl, amely azután szintén az új harctérre vonulna.

A helyzetünk irtózatossá sulyos, mert a Balkánra csakis úgy volna szabad csapatokat küldeniök, ha ezzel nyugati frontunkat nem gyöngítjük.

Mindenestre sürgős és feltétlen szükség volna balkáni diplomáciánk egész szervezetének teljes megsemmisítésére.

... Ehhez a kétségbeesett hangú és őszinte elkkhez fölöleges minden megjegyzés. Nyilvánvaló belőle, hogy Anglia nem küld nagyobb erőt a Balkánra, hanem minden valószínűség szerint egy kisebb tessék-lásók nyugati offenzívával adják majd felét szövetséges hűségüknek. Ami azonban már keveset ér majd Szerbiának.

LEGUJABB.

Érkezett éjjel 2 órakor.

Szófia. Ama megállapodással kapcsolatban, hogy Görögország 1000 vagon gabonát kap Bulgáriától, a félhivatalos Echo de Bulgarie kifejti, hogy ez a legjobb bizonyítéka a két állam barátságos viszonyának. Bulgária és Görögország közötti versengésnek nincs többé alapja. A jelenlegi háboru elcsúszította az érdekellentéteket és elintézte a multat. A tények logikája Görögország és Bulgária szoros kapcsolatát írja elő.

Bécs. A király Radoszlav bolgár miniszterelnökök a Lipót-rend nagykeresztjét, Stoianow-éknak, az államadóságek igazgatójának a Ferenc József-rend középkeresztjét a csillagokkal, Zsekow vezérőrnagy generalisszimusz-éknak a Lipót-rend nagykeresztjét a hadiékítménnyel, Zosztov generalisszimusz vezérkari főnöknek és Bojadjeffnek, az első hadsereg parancsnokának a vaskorona-rend első osztályát a hadiékítménnyel adományozta.

Pétervár. Wolhyniában, Nvuga oroszország erdeiben eddig mintegy félmillió menekült tartózkodott. A hideg téli időjárás miatt lehetetlen tovább az erdőkben tartózkodni s ezért a menekültek kéri, hogy keleten helyezsék el őket.

London. A Times jelenti Rómából: Az ellenzék magatartása a parlament megnyitásánál, amely november végén történik meg, bizonyos aggodalmakat ébreszt. A parlament tagjainak többsége eredetileg a háboru ellen foglalt állást s csak a viszonyok nyomása alatt engedett. A balkáni válság kiszámíthatatlan hatással van a közvéleményre. Általános a benyomás, hogy az entente diplomáciája nagy baklövést követett el. A kormány számít arra, hogy élesen fogják bírálni, többek között a háboru eredménytelensége miatt is.

Ottenberg Tivadar a kiegyezés problémájáról

(Az aradi kamara állástoglalása. — Gazdasági előnyök a véráldozatokért. — Országos akció az aradi javaslat alapján.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 4.

Az aradi Kereskedelmi és Iparkamara ma délután fél öt órakor tartotta meg rendes közgyűlést Ottenberg Tivadar udvari tanácsos elnöke alatt. A gyűlésen számos fontos, országos és helyi jelentőségű kérdésben foglalt állást a kamara plénuma. Kiemelendő az Ausztriával való kiegyezés, továbbá a német-osztrák-magyar vámunió ügye, amelyeket érdekes javaslataival országos akció központjába helyez a kamara. Ottenberg udvari tanácsos tartalmas, mélyreható és nagy gazdasági elmélyedéssel való beszéddel nyitotta meg a vitát, erről, a nemzet életére soha olyan nagy jelentőséggel, mint a mai viszonyok közt kiható kérdéssről, a tanácskozást.

(Az elnök a magyar ipar védelméről.)

— Azok között a gazdasági kérdések között, amelyek a kamerát a háboru folyamán foglalkostatták, kétségtelenül első hely illeti meg az osztrák-magyar-német vámszövetség és az osztrák-magyar kiegyezés problémáját — mondotta az elnök. A közgyűlés fel fog engem menteni ama feladat alól, hogy a kérdéseket az elnöki megnyitásban részletesen ismertesse. Ettől már azért is tartózkodni szeretnék, mert a tárgyak napirendre lévén kitűzve, a határozathozatalnak elébe vágni nem óhajtok. A kérdés rendkívül fontossága azonban kötelességemmel teszi, hogy ezzel már most röviden foglalkozzam. A német-osztrák-magyar vámszövetség végleges határozathozatalra szerény véleményem szerint még nem alkalmas. Míg én ezt megállapítani bátorodom, nem zárkozhatom el azonban bizonyos elvi kijelentésektől sem, amelyeket már májusban tartott közgyűlésünk alkalmával szerencsés voltam kifejtésére juttatni. A Németországhoz való közeledés eszméje már a legutóbbi közgyűlésünk előtt is foglalkoztatta az illetékes fórumokat, az akkor esz ügyben általánoságban tett kijelentésemet most kénytelen vagyok kiegészíteni és konkretizálni, mert a rohamosan fejlődő események olyan helyzeteket teremthetnek, amelyekkel okvetlen számolnia kell szövetségünknek is. Ha a vámszövetség Németországgal bármily formában létrejönne, nekünk feltétlenül rekompensációkat kell kapnunk azokért az anyagi és fizikai erőnket jóval felülmúló áldozatokért, amelyeket a szövetségi hűség érdekében a határokon és itthon hoztunk és ezért annak az óhajunknak már most határozott kifejezést kell adnunk, hogy ezen közeledésnek számunkra előnyösnek kell lennie iparunk, kereskedelmünk és mezőgazdaságunk fejlődését intézményesen biztosítani kell, mert ma már a közgyűlés nem csupán apró kedvezményeket követelhetünk, hanem olyan intézkedéseket, amelyek igen hosszú időre biztosítják nemzetünk iparának, kereskedelmének zavartalan működését és gyarapodását.

Más megítélés alá esik azonban az Ausztriával való kiegyezésünk ügye. E tekintetben mindenképp azzal a kétségtelen ténnyel kell számolnunk, hogy Ausztria és Magyarország kormánya a kiegyezést mielőbb a két parlament elé akarja terjeszteni, tehát ezzel a kérdéssel már most foglalkoznunk kell, ha nem akarunk állástoglalásunkkal elkésni.

Nem óhajtok elébe vágni a közgyűlés határozatának és nem szándékom részletekbe bocsátkozni, de itt is bátorodom kifejezést adni ama véleményemnek, hogy az új kiegyezésben honorálni kell Magyarországot jogos gazdasági törekvéseit és ellenértéket kell kapnunk azokért a rendkívüli áldozatokért, amelyeket a monarchia fennállása érdekében hoztunk. A kiegyezési tárgyalások folyamán melózni kell különösen azt a kicsinyességet, melyet Weiss-

hitehner dr. Bécs város polgármestere igen helyesen tett kritika tárgyává. A magyar ipar egész jövője forog most kockán és épen ezért teljes erővel ki kell tartanunk azon álláspont mellett, hogy Ausztriával csak olyan kiegyezés köthető, mely a magyar ipar fontos érdekeit kielégíti és szabad fejlődését biztosítja. Hogy milyen formában történjék ez, arra nézve a tisztelt teljesülés ma fog határozni. A tanácskozás középontjában az a kérdés áll, hogy ezt a célt az önálló vámterületekre való berendezkedéssel, vagy a magyar ipar érdekeinek más eszközökkel, például a költséges vámokkal, érhetjük-e el. Szükségem tartom azt is, hogy a kiegyezési tárgyalások minél hamarabb befejeződjenek, mert a Németországgal való tárgyalások ennélkül nem indulhatnak meg. Tetszettel bejelentem azt is, hogy a kiegyezési tárgyalások kidolgozásával az összes vidéki kamarák bennünket bíztak meg.

(Milyen legyen az új kiegyezés?)

Varjassy Lajos dr. miniszter csaknem egy óra hosszáig tartó rendkívüli előzetes, előzetes tanácskozás keretében ismertette az Ausztriával kötendő kiegyezés és a német-osztrák-magyar vámunió ügyét. Nagy figyelem közepette és általános helyesléssel találkozó előadása végén előterjesztette a közös bizottság határozati javaslatát, amely szerint:

— A kamara most nem tartja alkalmasnak az időpontot a Németországgal kötendő vámunió megvalósítására. A kiegyezés kérdésében a kamara a tárgyalások időpontjának megválasztása ellen nem emel kifogást. A kamara véleménye szerint a magyar ipar gyors fejlődését csak az önálló vámterület megalkotása biztosíthatná. Ha azonban a Németországgal esetleg kötendő vámegyezség, vagy más elvárt okok a magyar vám-szorompóknak azonnali felállítását a világháború után lehetetlennek tennék, akkor hangosan követelni kell, támaszkodva a háború alatt kifejtett nagy anyagi és fizikai erőnket felhasználó áldozatokra, — hogy az ugynevezett provizórium alatt is hazai iparunk fejlesztése akár a költséges vámokkal felállítására, akár a cukoriparnál bevált sursax rendszer alkalmazására által más iparokéknak, akár vasúti tarifáinknak iparvédelmi reformja után biztosítsák. Az Ausztriával kötendő szerződés ideje is évről évről hosszabb legyen. Nem helyes a kamara a kvóta mostani megállapítását. A magyar iparnak a hadsereg szükségleteiből való részeseletét a kvóta szerinti arányban kívánja, és ezt intézményesen kell biztosítani.

Bejelentette továbbá, hogy az összes kamarák megbízták az aradi kamarát, dolgozzon ki memorandumot az ügyben, amelyet a vidéki kamarák a kormány elé fognak terjesztani. Ez a határozati javaslat alapja az elkészítendő memorandumnak.

Mólek Lajos dr. nem értett egyet a határozati javaslatnak az önálló vámterületekre vonatkozó részével. A kamarának minden feltétel nélkül követelménye keletke az önálló vámterületet.

— Az önálló vámterület belefoglaltatik a határozati javaslatban — válaszolta Varjassy dr., — de számítani kell arra, hogy az esetleg nem valószínű meg és ezért a későbbi teendőket is javasolni kell e fontos kérdésben. Számolni kellett ezzel is, hogy ezt a javaslatot a vidék összes kamarái elé terjesztik és épen ezért minden érdek kielégítésére törekedni a kamara vezetőségére.

Az elnök rezüméje után a közgyűlés helyesléssel tette magáévá a határozati javaslatot.

Steiner Ferenc javaslatára a közgyűlés ki-mondotta, hogy Varjassy dr. kiváló szakismertetre valló tanulmányát ki fogja nyomtatni.

Minden ötven koronás kötvény
jegyzése egy-egy csöpp, me-
lyekből milliárdok lesznek a had-
sereg számára. :- :-

Legenda a gazdátlan csónakról

(A cigányszigetek meghódítása.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Gallwitz hadsereg főhadiszállásán, nov. 4.

Leont a Száva közepén, Belgrád mellett emelkedtek hosszan és szélesen a nagy Cigánysziget, valamivel északabbra pedig a kis Cigánysziget. Ezekkel szemben állottak fel támadásra készen a német csapatok. Valóságos legendának hangzik egy harcra előkészítés, mikor erről szólt.

— Október 6-án délután — kezdte az illető az előkészítést — tűzsergünk megkezdte a bombázást. Az volt a parancs, hogy egy sorban az új folyamán a kis, egy másiknak pedig a nagy Cigánysziget kell elfoglalnia. Éjfélkor hat század ezeneken és pontonokon a sziget felé indult. Mikor a folyó közepére értek, golyózápor fogadta őket. Sokan merészebbek. Sok csónak annyira megrongálódott, hogy csak nagy nehézséggel visszatérni a partra. Éjfélután két órákor egy gyenge rész-közlés sikerült a szigeten a partraszállást kikényszeríteni. Csónakjaink annyira odavoltak, hogy elmerültek. A katonák tehát minden összeköttetés nélkül állottak a szigeten. Ezzel szemben a szerbeknek hasonlíthatatlanul jobb dolguk volt, mert a szerb parttal hid által voltak összekötve és így könnyen kaphattak segítséget és lövést.

— Előre, halálra menő harc vette kezdetét. A németek nem is gondolhattak arra, hogy becsúsznak magukat. Arra nem is volt idejük. Ugy harcoltak, s ahogy megérkeztek. Tudták, hogy a szigeten urrá kell lenniük, mielőbb a nap feljön. A szerbek minden oldalról támadták őket kőzigránákkal, puskával és szurronnyal. A németek hősiességrel védekeztek és közben egyre jobban sikerült nekik előjutni. Nemsokára elértek az erdőbe, melyben sűrűn állottak egymás mellett a fák és bokrok. A harc itt volt a legvérésebb. A szerbek a fák tetejéről és a bokrok közül lövöldöztek. Mégis sikerült a németeknek keresztül vergődni az erdőn. Így jutottak el egy kétszázötven méter széles réthez. Nem messze onnan volt a szerbek hidja, amely előtt erősen elszécselt magukat. A németek belátták, hogy itt meg kell állni és várni, a míg a megérkezések megérkeznek. Beátták tehát magukat és vártak. Irítató egy nap volt az, mely a legerősebb idagokat is tönkre tette. A szerb tűzserg csakhamar tüzelés alá fogta a németek árkat. Ez a tüzelés szerencsére nem tartott sokáig, mert a mi ágyúink elhallgattatták.

— A szerbek az egész napon keresztül gyalogsági támadásokat intéztek a németek ellen, de hiába. A helyzet azonban kezdett kétségbeesett lenni és ezt fokozta az a körülmény, hogy a löseger már-már elfogyott. Egy német tiszt erre óvatossággal hátrált a Száva partjára, átúsztatta a folyót és a magyar oldalon jelentette a kellemetlen helyzetet. Segítség küldése azonban lehetetlen volt, mert a Toposider-hegyről a szerb tűzserg heves tűz alatt tartotta a Szávát. A mieink akkor osonhoz folyamodtak. Egy oszlokat megraktak municióval és a oszlokat fenekére egy német katona feküdt. A kis járművet ellökték a partról. A szerbek a látszólag gazdátlan oszlokat békében hagyták és így az szerencsésen át is érkezett a tulsó parthoz ahol a katona kivonszolta a szigetre. A kis csapat az új munició láttára új lelke-

sedéssel folytatta a harcot. Az éjszaka folyamán aztán megjött a kellő erősítés és a szerbeket mukacs ellenállásuk dacára kiszorítottuk a szigetről. Több száz szerb katona fogságba esett. Arra már nem érték rá a szerbek, hogy a szerb földre vezető hidat elpusztítsák és így a német katonák utánuk nyomultak és október 8-án, délben megszállották Belgrád délnyugati külvárosát.

Nem kevesebb nehézséggel járt a somszédos kis Cigánysziget elfoglalása. Itt a partraszállás csak október 7-én, délután sikerült. Azonban még mielőtt a német századok a szigetre értek volna, már megelőzte őket egy német katona ebben. Ez, dacára annak, hogy a nagy Cigányszigeten megebeesett, szerencsésen át tudott menni a kis szigetre, ahol óvatossággal kuszott előre és kikutatott minden akadályt, minden farkasvermet. Egyszerre legnagyobb meglepetésére azt vette észre, hogy a szerbek fedezéke előtt van. Szerencsére a szerbek éppen ebédutáni álmukat aludták és így sikerült neki elbujnia, mielőtt észrevették volna. Mikor satán délután a szerbek a szigetre nyomult németek elől menekülni voltak kénytelenek, esodákosva látták, hogy állásuk előtt egy német katona van. Annyira meglepődtek ezen, hogy elfelejtették folytatni ejteni, vagy megölni. Eszeveszetten futottak. A német katona erre felkereste óvatossággal közeledő bajtársait és felvilágosította őket minderről, amit látott és hallott. Elbeszélésének nagy hasznát látták.

Az első zsirtalan nap. Berlinből jelentik: Berlinben tegnap volt az első zsirtalan nap. A német fővárosban tudvalevőleg már van két hushagyó nap, amelyeken a marhának, borjunak és sertésnek a bontásait sem szabad árveríteni, ezenkívül vagy egy sertés-hus nélküli nap és most két zsirtalan nap. A hétnek tehát csak két napján: vasárnap és csütörtökön normális az étlapja a berlinieknek. Az első zsirtalan nap végigjártam több berlini vendéglőt, meg akarván győződni arról, milyen viszonyokat teremtett és milyen hangulatot szült a szövetségtanácsnak a zsirtalanság korlátozó rendelete. Az „Unter der Linden” egyik legismertebb legnagyobb éttermében az első zsirtalan világszerte így festett: Velő és tipóka erő-leves, melyen vígan uszkáltak a dus zsirt-cseppek, mert hiszen a velő is zsir. Kapható volt még tojás spenottal, főzött „gadóc”, borju-mell répával, bárnyfej főve, vagy hideg hal. Ezenkívül sajtokban bő a választék. Ilyen menü után a derék berliniek gyomra türelmesen viselhette a zsirtalan napot. A legnagyobb berlini bor-étterem egyikében is megfordultam. Olyan étlapot tettem előm, amely egyáltalán nem állt mögöttem a béke idők étlapjának. Hatféle leves, hat különböző hal-fajta között válogathattam. A hal nem szíjlette meg a zsirtalan napot, mert bő választást talált a vajban. A különböző húsokat rostos, saját zsirjukban sültén találták fel és salátták, kompótok és zsir nélkül elkészített főzelekek garnirungjával tessék izesebbé. Aki az ilyenféle főzeletet nem barátságos, az rendelhet hideg vajat s azt felolvashatja a forró főzelekben.

Aradfalva felépül.

(Az első adományok. — A gyűjtés megindítása.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 4.

Most egy esztendeje könyeket préselt szemünkben a kárpáti falvak házai közül felcsapó tűz és füst. Sirattuk a népünk pusztulását, akit földönfutóvá tett az orosz invázió. Mi, akik ma egy éve is Aradon, a kellemes, fűtött lakásokban, kávéházakban és klubokban szörnyűkötünk és jajgattunk az újságok vérfagyasztó hírein, ma is itthon vagyunk és a szomorú évforduló alkalmával már csak elhalványuló emlékeként gondolunk azokra a rommá lőtt, felperzselt házakra, amelyeknek lakói a rémségek éjszakáin, csöcsémö gyermekekkel karjaikon, eső és hó verte uttalan utcákon futottak a kózákok kancsukái elől. Az emlékek elhalványulása, ami emberi gyengénk és bűnünk, amelytől azonban meg kell tisztulnunk. Em'lekeznünk akarunk és a fájó, szívet tépő emlékek hatása alatt cselekedni. Felakarjuk építeni Aradfalvát, hogy egy kis parányát enyhítsük annak a nyomornak, amelyet érettünk, az itthon, az ellenségtől távol élőkért, a foglalkozásukat, kenyérkeresetüket a nyugodtan folytatókért a Kárpátok tűzött, kergelt népe magára vett.

Sajnos, hogy minden emberi tevékenységet szervezni kell és nem önzlik garmadával az arany az első hívó szóra, amely Aradfalva létesítéséhez kér az aradiaktól segítséget. Oszintén bevalljuk, azt hittük, hogy amikor a polgármester kijelentette a múltkor tartott értekezleten, fel kell építenünk Aradfalvát, akkor nyomban megkezdődik az adakozás és nem lesz szükség bizottságokra, külön felhívásokra. Nem így történt. Nem akarjuk ezért pellengére állítani azokat, aiktől a példaadást az önkéntes adományozásra joggal elvárhattuk volna, mert azzal mentegődzhetnek, hogy várják a hivatalos gyűjtés megkezdését.

Ez is megtörtént ma. A gyűjtőbizottság Kovács Vince kultúratanácsnok elnöklésével ülést tartott, megbeszélte a gyűjtés módjait és ott az ülésen történekből azt a reményt méríthette, hogy Arad város társadalma átérzi Aradfalvával szemben tartozó kötelezettségét. Lelkiismeretbeli adósságot kell lerónia mindenkinek és a tapasztalatok szerint ugylátszik, Arad társadalma éberén akarja tartani lelkiismeretét.

Még csak tanácskozott a gyűjtőbizottság és már is jelentkezett Hebs Vilmos törvényhatósági bizottsági tag, aki minden nemes mozgalomból kivieszi részét és önzetlen munkása a köznek, levelet írt a bizottság elnökéhez, a melyben kimentti az ülésről eimaradását és tudatja, hogy az Aradi Ipar- és Népbank révén ezer koronát, apósa Földes Kelemen gyógyszerész ugyancsak ezer koronát adományoz a szent célra.

Be sem várva a bizottság határozatát, szót kért az ülésen Kneffel Lajos törvényhatósági bizottsági tag és mindeukire mély benyomást keltő következő nyilatkozatot tett:

— Minthogy a gyűjtés sikere nem a sok szóbeszédűtől, hanem a gyors cselekvéstől függ és én tapasztalatból tudom, hogy jótékony adományozást is az emberek gyengeségét és hiúságát felkeltve lehet biztosítani, azt javaslom a bizottságnak, tegye lehetővé, hogy mi is adakozhassunk, nevünket és családjunk nevét megörökítő egy-egy házra. A magam és feleségem nevére egy ház építését vállalom és erre a célra hatszáz koronát fizetek le holnap a polgármester ur kezéhez. Remélem, hogy Aradon sok család fogja ezt az utat kö-

vetni. Igérem továbbá, hogy az Aradi Kereskedők Körénél is odahatok, hogy egy házat építsen fel.

Lelkes éljenzés fogadta Kneffel szavait és általános helyeslés amaz indítványát, hogy a törvényhatóság ajándékozza oda a kiselejtezendő vesekályhákat a kárpáti falvak iskolái és község-házai részére.

A bizottság tagjai igen meleg érdeklődést tanúsítanak Arad eme becsületbeli tartozásának lerovására irányuló akció iránt és ha kint a társadalomban is olyan lelkesen dolgoznak, mint a hogy a hangulatból következtetni kell, akkor Aradfalva rövidesen hirdetni fogja Arad polgárságának azt a komoly elhatározását, hogy az új Magyarország megteremtésének minden munkájából kivieszi a részét.

A bizottság elnökének javaslatára egyhangulag elhatározta, hogy Aradfalva felépítésére szükséges összeget a társadalomtól gyűjti össze, minthogy Fábry Sándor dr. ama kérdésre, hogy vajon szükség van-e egyáltalában még adakozásra, nem gyűlt-e már elég pénz össze a kárpáti falvak rekonstrukciójára, az elnök azt válaszolta, hogy 10—15 millió koronára van szükség, amelynek csak egy kis része van még együtt.

A gyűjtésre tehát szükség van és első sorban a társadalomnak kell adakoznia. Ezért tehát minden törvényhatósági bizottsági tagnak gyűjtőive' küldenek ajánlott levélben, hogy a maguk körében minél intenzívebben propagálhassák az eszmét. Gyűjtő-ívet kap továbbá minden pénzintézet, vállalat, egyesület és mindezeket maga az elnök személyesen keresi fel, hogy jóakarattal ajánlja a szent célt. Minden iskolába elmegy az elnök és a tanulóifuságot bevonja az akcióba, úgy, hogy Aradon nem lesz egy teremtet lélek, akinek módja nem lenne az adakozásra. Minden héten jelentést kér a bizottság a gyűjtés eredményéről és ezt a hírlapokban közli teszik, hadd lássa a közönség, ki tett eleget kötelességének és ki nem. A begyűlt pénzt a polgármesteri hivatal veszi át és azonnal takarékpénztárba helyezi el. A bizottság mellőzte többeknek azt az indítványát, hogy a háztulajdonosokat külön szólítsák fel gyűjtésre, mert ezt az elnök kivihetetlennek mondotta. Ha a gyűjtés befejeződött, jelentést tesznek a törvényhatósági bizottságnak, hogy az rendelkezék és a maga adományát a végösszeghez csatolhassa.

Az a mód, amellyel Arad város Aradfalva felépítéséhez hozzájárul, bizonyára az egész országban visszhangra talál, mert Zuber Andor tb. főjegyző javaslata érdemes is arra, hogy azt országosan követésre méltó példának elgadják és a történelem előtt bebizonyíttassa a nemzet, hogy a kárpáti falvak újraképzését milyen komoly és felelős kötelességének ismerte fel.

A főjegyző nagy elismerést és tetszést aratott indítványa az: már most határozza el a bizottság, hogy a gyűjtendő összegből az Aradon beszerezhető építési anyagokat és házberendezéseket Aradon vásárolja, a házakat aradi iparosokkal építeti fel. Minden aradi legyen Aradfalván, még azt a szeretetet is érezzék, amely az aradi kövekből kiált a hazáért mindenét feláldozott és Ahasverus kinjait elszorított aradfalvai lakosok lelé.

Dunába dobott kalauz táská.

(A nagy ur és a temperamentumos kalauz kisasszony.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Budapest, november 4.

Egy nagy ur igyekezett át tegnapelőtt Pestről Budára. Mindenesetre nagy ur volt, mert elegánsan volt öltözködve; a legújabb divatos ruhában. Rendes időkben talán miniszteri segédfogalmazónak, főispáni titkárnak, vagy — mondjuk — fiatal országgyűlési képviselőnek nézte volna az ember, — bár ez az utóbbi állítás kissé merész, mert csupa öreg honatyák vannak a meghosszabbított mandátumok révén — de hát ez a körülmény nem von le semmit a következő sorokban elmondandó eset kedélyességéből.

Az illető ur — a nevét világért sem áruljuk el, valamint szabóját sem — megunta a hosszú utat Pestről-Budára és az Erzsébet-híd előtt felszállott egy villamos kocsira, amely éppen arrafelé igyekezett, amerre ő tartott. A kocsin — amint ez mostanában szokásos — egy gyengédebb nemhez tartozó kalauz állott. Még nem mondhatjuk azt, hogy űt, mert hiszen még nincsenek felszerelve a hátsó perironokon a kalauzok részére írt ülések, csak az állások.

A villamos kocsi már az Erzsébet-híd közepén járt, amikor a kalauz, aki jól szabott egyenruhát viselt, odafordult az említett urhoz és a jegyet kérte tőle. Hogy történt, hogy nem, azt határozottan nem lehetett megállapítani, de ebből a kérdésből valami differencia támadt. Ennek a differenciának aligha a kalauz sötétszürke egyenruhája volt az oka — bár mostanában ez is elegendő ok lehet a veszekedésre; annyi azonban bizonyos, hogy a kalauz egyszer csak lekapta a jegyeket és a beszédett pénzeket tartalmazó táskát a nyakából és egy pillanat alatt az illető ur nyakába akasztotta.

— Ha jobban tudja az ur — mondotta, — a szabályokat miot én, tessék, itt a táskám!

A merész elhatározás nagy konsternációt idézett elő a villamos kocsiiban. Még a legbátrabb emberek is megdöbbenek az első pillanatokban. Csak az illető — bizonyára szűkebb körletok között nevelt — ur találta fel magát és megkapván a jegyekkel és pénzzel telt táskát, a nagyobb harci eseményekhez méltó lendülettel — mint a kézi gránátokat szokás — kilódította a kocsiából.

Mindenki azt hitte most már, hogy a táská a hidra esett. Valószínűleg így gondolta ezt maga az illető ur is, bár a külseje ehhez nagyon is harcias volt. Nem, a táská nagy ivben repült kifelé, át a korlátot, bele a szöke Dunába.

A harcias külsejű ur valószínűleg maga is megbánta ezt a nagy lendületet; a hid túlő végén leugrott a villamos kocsirol és egyenesen a főkapitányságra sietett. Ott a detektív-főnöknel jelentkezett és — elmondván az esetet — módot kért arra, hogy a dolgot valamilyen módon reperálhassa. Ilyen eset még kevés fordult elő a detektívok praxisában s így azt ajánlották neki, — elegáns, divatos ruhájára való tekintettel, — hogy menjen el a közúti vasut igazgatójához és ott intézze el a dolgot.

Az elintézés — úgy látszik — sikerült is, mert eddig a rendőrséghez nem érkezett jelentés a Dunába dobott kalauztáska miatt, a melyben pedig voltak pénzeket érő jegyek is és tekintélyes kis összeg pénzek is.

Montenegró nem engedi területére a szerbeket

(Minden oldalról el van vágva a visszavonulás útja. — Angol támadástól német tengeralattjárók védik a görög partokat.)

— Távirati tudósítás. —

Szófia—Bukarest—Stockholm, nov. 4.
Megsemmisítették a francia csapatokat a bolgárok.

Szófia. Boljevo bevétel a bolgárok által Nist északról veszélyeztetli, Cacak bevétel pedig a visszavonulást fenyegeti. A Vranjában megkísérelt szerb áttörést a bolgárok véresen megakadályozták. Makedóniában a bolgárok Prilepnél a francia csapatokat teljesen megsemmisítették.

Köln. A Kölnische Zeitung jelenti: A francia kormány a genfi Vöröskereszt közvetítésével kérdést intézett a bolgár kormányhoz, hogy a 174. francia gyalogezredből, amely Bulgária ellen harcolt Valandovónál s amelyből egyetlen ember sem tért vissza, hányan jutottak sebesülten, vagy sebesületlenül bolgár fogságba?

A szerbek visszavonulása egyre gyorsabb

Páris. A „Petit Parisien” jelenti Athénből: A szerbek visszavonulása egyre gyorsabbá vált; a helyzet óráról-órára komolyabb, mert a bolgárok a front minden pontján támadnak. Az angol csapatok szombaton megkezdték Szaloniki elhagyását. Az angol csapatoknak Gevahelibe és Doiranba való elszállítását folytatják, innen fogják állásukba vonulni.

Szerbia nem akadály többé.

Berlin. A Berliner Tageblatt írja: Szerbiát csak addig lehetett ellenséggé tekinteni, amíg, mint egy nagy kő, utáiban állott a központi hatalmaknak. Mivel az Orsovától délre előrenyomuló német és osztrák-magyar hadsereg már összeköttetést létesített a bolgár hadsereggel, ezzel tulajdonképpen már el is hártották az utóból az akadályt, mert szabadá lett az út Berlin, Bécs, Budapest és Konstantinápoly közt. Ami az egymástól eltűnt érdekektől részre szaggatott Balkánon még történni fog, nyugodtan nézhetjük. A Kis-Ázsiába és még messzebb vívó ut nyitva van számunkra.

Montenegró nem fogadja be a szerb menekülteket.

Genf. A La Suisse-nek jelenti Cetinjéből: Montenegró szerbiai követe, kormánya nevében kijelentette a szerb hadvezetésnek, hogy Montenegró a szerb csapatoknak Montenegróba való átvonulása esetében nem hajlandó a csapatokat ellátni. Egyben azt is kijelentette, hogy a menekültek tömegeit nem engedi át a határon, mert ez az invázió oda vezetne, hogy Montenegró lakosságát rövidesen éhínség fenyegetné, tekintve azt, hogy élelmiszerek dolgában már most is meg van szorulva a lakosság, minthogy sem a tenger felől, sem a szárazföldi határokon át nem tud importálni és készletei fogytán vannak.

Szerb politikai körökben igen rossz véleményt váltott ki Montenegró hideg viselkedése, amelyet egyáltalán nem tartanak szövetségeshez illőnek.

Bukarest. Franciaország Montenegrónak újabb másfél millió előleget szavazott meg, miután Nikita a háború folytatását ettől tette függővé.

Lugano. Milánói lapok szerint Montenegró előkészületeket tett Szkutari kiűrésére.

Tengeralattjárók védik Görögországot.

Stockholm. Az Aftonbladet írja: Az a körülmény, hogy az utóbbi hetekben az angol part közelében megtorpedózott kereskedelmi hajók száma feltűnően kisebbedett, az angol sajtót arra a feltevésre bírta, hogy a legtöbb német tengeralattjárót sikerült elsüllyeszteniük. Most hirtelen nagy csalódásra ébrednek. A tengeralattjárók főműködési terepüket egyszerűen — a Földközi tengerbe helyezték át. A német jelentések állapítják meg, hogy az október 11-től 17-ig terjedő hét alatt a német tengeralattjárók hat gőzhajót süllyesztettek el a Földközi tengeren.

Ugyancsak ezekből a jelentésekből megtudjuk azt is, hogy több tengeralattjáró működik Varna közelében és Odessa környékén.

A tengeralattjáróknak a Földközi-tengerbe való küldése azonban ugyiltszik főként Görögország magatartására vezetendő vissza.

A görög király, aki feltétlenül bizik a német és osztrák-magyar fegyverek végleges győzelmében, érthető okokból nem szívesen tenné ki hosszú tengerparttal rendelkező és sok szigettől álló országát az angol csatahajók pusztító tüzeinek. A görög Achipelagosban fellépő nagyszámú és merész német és osztrák-magyar tengeralattjárók raja azonban megfélemlítő benyomást tesz az angol dreadnoughtokra, amelyek már megtanulták a háború folyamán azt, hogy veszedelmes dolog a némettengeralattjáróktámadásával szembeállni.

Ez az intézkedés ismét kiváló sakkhuzása a központi hatalmak vezetőségének, mert levették vele a görög király válláról a legnagyobb gondot arra az esetre, ha — amint az nagyon könnyen lehetséges — a viszonyok kényserítő hatalmának befolyása alatt az ententeval szemben fegyveres fellépésre határozná el magát.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ **Ellített gyógyszerészek.** Gyulai jelentik: Az itteni ügyészség vádat emelt két gyógyszerész ellen, mert Nagy Sándor békéscsabai lakosnak, akiről tudták, hogy morfinista, hamis receptre morfiomot szolgáltatott ki, amelynek következtében Nagy Sándor megőrült. A gyulai törvényszék a két gyógyszerészt 300—300 korona pénzbüntetésre ítélte.

§ **Rablógyilkossággal vádolva.** Ez év június 9-ikén a bokszei erdő szélén vérbe fagyva holtan találták Ilka Mózes Juon gazdálkodót, míg nem messze tőle társa, Moldován Ikva feküdt megsebesülve. Moldován később elmondotta, hogy a béli vásárról tértek haza s Bokszeig előtt megkérdezték egy ismeretlen suhanót, hogy merre vezet a legközelebbi út Bokszeire. A suhanót, akire az a gyanu irányult, hogy a gazdálkodókat az erdő felé terelve, maga hazasietett fegyverért s miután a két embernél nagyobb összegű pénzt talált, azokat ki akarta rabolni, a csendőrség ki is nyomozta Perva Tamás személyében. Perva a csendőrök előtt bevallotta, hogy a két emberrel malacokra alkudott s eközben sok pénzt talált náluk s miután az erdő felé ir-

nyitotta őket, hazasietett, kölcsönként egy vadászfegyvert s ezzel Ilkát lelőtte, a másikat pedig megsebesítette. Ép kiskarta Ilka zsebeit kutatni, amikor járókelők ebben megakadályozták. Az aradi törvényszék gyilkosság és rablás kísérlete miatt helyezte vád alá Pervát, aki a mai esküdtárségi főtárgyaláson mindentagadott. A tárgyalás még folyik s ítélethez talra előreláthatólag csak szombaton kerül a sor.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Péntek: „Lyon Lea”.

Szombat: „Korsó szépe” operett

* A színház hírel. A korsó szépe vérbeli operett lesz a legközelebbi műsora az aradi színháznak, melynek nemcsak pompás szövege, hanem pattogó, ritmikus zenéje szinte magával ragadja a nézőt. Horváth Mici és Járai Böske pompás szerepekhez jutottak az újdonságban, a férfiak közül pedig hálás szerepe van Győzőnek, egy atléta díjbirkózó alakjában, Baricsnak egy csapodár férj, Járai szereimes nőcsábász és az elmaradhatatlan após és anyós Polgár és Benkóné. Az újdonságot sok tánc élénkíti, melynek betanításával Benkóné teljesen elkészült. — Vasárnapi előadások. Vasárnap, mint rendesen két előadás lesz, délután 3¹/₂ órakor mérsékelt helyárrakkal Strauss örökbecsű operettje, a Bőregér van műsoron, melyben Váradi Margit és Horváth Mici játsszák a főszerepeket, este 7¹/₂ órakor rendez helyárrakkal A korsó szépe operette újdonságnak van a 2-ik előadása.

* Nagy Nordisk-dráma az Apollóban. (A rabasszony pénteki premierje.) A város mozibajáró publikuma még hatása alatt áll Carmi Mária megrázó játékának s már is újabb, nagykonceptiójú Nordisk-drámát jelent be az Apolló-színház. Pénteki páratlanul álló új műsorán mutatja be az Apolló „A rabasszony”-t, ezt a minden tekintetben nagyszabású Nordisk-film. A dráma két főszerepét Thomsen Elba és Dienesen Róbert, a kopenhágai királyi színház kiválóságai játsszák ragyogó tehetségüknek brillirozásával. A remek Nordisk-újdonság mellett a pénteki új műsoron kerül bemutatásra Göre Martsa józsi története és a legújabb háborús sorozat. Egyúttal olyan gazdag műsora lesz péntektől kezdve az Apollónak, amelyben ritkán gyönyörködhetik az aradi közönség. Az előadások pontosan 5, 7 és 9 órakor kezdődnek és nem folytatlagosak.

* A diadalmas „Alagut”. (Kellermann Bernhard regényének bemutatója az Urániában.) Feszült és izgalmas várakozás után színpadra került tegnap az Uránia színházban Kellermann páratlan hírességű regénye: Az Alagut film. Forró napja volt ez a színháznak. Hisz a regény az emberi fantáziának oly csodálatos műve, hogy alig volt hihető, hogy a film vissza tudja adni azt a képet, amelyet a regény cselekménye rajzolt az olvasók agyába. És mégis sikerült az Union gyár törekvése, bár eddigelé hallatlan apparatust kellett a filmrendezők szolgálatába állítani. A főrendezőn kívül egy technikai rendezőre is volt szükség, mert Mac Alhan csodálatos gépszörnyetegeit csak ehhez értő ember tudta megszerkeszteni és a felvételeket a legmodernebb német szénbányában, az Use szörnyű tárnáiban kezdték meg. Nem lehet itt a film meséjét elmondani, csak arról a hatásról kívánunk beszámolni, amelyet az aradi közönségre az Alagut filmje tett.

* Göre Martsa lakodalma. (Falusi filmkomédia az Apollóban.) Pénteken kerül bemutatásra az Apollóban az a fenomenális magyar filmkomédia, amely hetek óta derűtségben tartja a főváros népét. Göre Gábor és Durbin's sör társaságának zamatos alakjai kerülnek elénk józsi történetben s harsogó kacagásra készítik a nézőt. A pompás falusi komédiát a legkiválóbb magyar színészek játszották meg a film számára.

Románia elutasította az entente utolsó ajánlatát.

(Nem tűrik az orosz csapatszállításokat a románok. — Bratianu nem ingatható meg. — Ugratják az olaszok a román vezérkart.)

Tévérti tudósítás

Bukarest—Frankfurt—Lugano, nov. 4.

Románia nem segíti Szerbiát.

Bukarest. A lapok a következő hivatalos jelentést közlik: Románia fegyveres közbelépéséről csak akkor lehet szó, ha a hadviselő felek egyike az ország vitális érdekeit megsértené. Határozottan kijelenthetjük, hogy **semmilyen kötelezettségünk nem áll fenn az irányban, hogy Szerbiát a nagyhatalmakkal szemben megvédjük.** Románia katonailag nincs semmi irányban lekötve. Nem igaz, hogy Románia és Olaszország közt valami megállapodás állna fenn. Nekünk ép oly kevésbé vannak igényeink Besszarabiára, mint Erdélyre. Általánosságban úgy fogják fel ezt a nyilatkozatot, hogy **Románia az entente utolsó javaslatát is visszautasította.**

Románia nem engedi át az orosz csapatokat.

Frankfurt. A *Frankfurter Zeitung* jelenti Konstantinápolyból: Bizonyosra vehető, hogy Oroszország csapatait Besszarabiában közvetlenül a román határig előretolja. A Románián való átvonulás még mindig kombináció alá esik. Számos jel arra mutat, hogy Románia ezt nem tűri összetett kezekkel. A franciák és angolok Kavallinnál és Dedeagácsnál csapatokat akarnak partaszállítani, azon kívül Sant Quaranta alban kikötőt szándékozzak operációs bázisul választani.

Bukarest. Miután a központi hatalmak a szerb Dunapartot megszállították, a román hatóságok intézkedtek, hogy a Szerbiának szánt muniციóval megrakott orosz hajókat lefegyverezzék román kikötőkben.

Bukarest. Az *Epoca* jelenti Turnuszeverinből: Azokat az orosz hadihajókat, amelyek Gruja román kikötőbe menekültek, Kladovo elfoglalása után lefegyverezték. A hajók 860 matróza megérkezett Turnuszeverinbe. Egész úton a román hatóságok őrizete alatt állottak és senkivel sem tudtak érintkezni. Tegnap és tegnapelőtt az orosz matrózok közül kétszázat Constanzába szállítottak és a többieket is oda fogadják szállítani.

Románia két fronton harcolhat.

Lugano. A „Corriere della Sera” Bukarestből azt a értesülést kapta, hogy a vezérkar néhány nap előtt megbeszélés tárgyává tette Románia esetleges haditervét. Az olasz lap szerint a tábornokok egy része a semlegeség, a nagyobb rész az ententehez való csatlakozás mellett foglalt állást. Allítólag a volt hadgyminiszter kijelentette, hogy Románia két front ellen is harcolhat s az erre vonatkozó tervek készen vannak.

A „Corriere” hire nyilvánvalóan az olaszok óhaját képviseli anélkül, hogy bármi alapja is volna.

Bratianu a helyzet ura.

Bukarest. A *Corriere della Sera* bukaresti munkatársa beszélgetést folytatott Filipescuval, aki többek között a következőket jelentette ki:

— **Ma Bratianu a helyzet ura.** A szövetségesek ma nem várhatnak Romániától mást, mint teljes semlegeséget. A nép ugyan szereti az oroszokat, azonban intervencióra csak akkor kerülhetne a sor, ha a szövetségesek hadihelyzete a Balkánon megváltoznék.

— Bámulom a hőiesen küzdő Szerbiát, amely mártíriumot szenved. Ugyan nagy részvét nyilvánul meg Szerbia iránt mindenütt, „a hős Szerbia”-ként emlegetik, de mit segít ez a szerb nemzetet?

— Románia belső viszonyairól csak annyit mondhatok ismételtén, hogy ma **Bratianu a helyzet ura.**

A román király tanácskozik Arionnal.

Bukarest. A román király tegnap délelőtt hosszabb magánkihallgatáson fogadta C. Arion volt belügyminisztert, a Marghiloman-párt tagját, aki a központi hatalmak egyik legnagyobb híve Romániában. Arion kihallgatását mértékadó helyeken rendkívül érdekes ténynek tartják.

A szerbek elhasználtak negyvenhat vagon román muniციót.

Bukarest. A *Gloria* jelenti: Szalonikiben — mint ismeretes — nagymennyiségű muniციó vesztéssel, amelyet a közlekedés megszakadása folytán már nem lehetett Romániába elszállítani. Még a vonatok közlekedése idején elindítottak Szalonikiből Nišen át, Bukarest felé egy vonatrakomány muniციót, amely negyvenhat vagonból állott. Ez a vonat nem érkezett meg Bukarestbe. A román hadgyminiszter távirati úton keresztette az elmaradt vonatot úgy Görögországban, mint Szerbiában, azonban még eddig nem derült ki, hogy hová lett. Valószínűnek tartják, hogy Szerbia a teljes rakományt lefoglalta és a negyvenhat vagon muniციót a szerb hadsereg használta fel.

Románia entente-ot javasol a központi hatalmakkal.

Bukarest. A félhivatalos *L'Independance Roumaine* írja, hogy Románia és a központi hatalmak közt meg lehetne teremteni egy ententét, amelyben Németország és a monarchia-vevő volna a román gabonára. A monarchia és Németország katonai és politikai sikert értek el, de nem tudtak elérni tűrhető árakat az élelmiszerekre. Bécsben és Berlinben több mint kétszer annyiba kerül minden, mint egy év előtt. Ha nagy szervező tehetségük mellett nem tudták az élelmiszer-kérdést megoldani, ez azt bizonyítja, hogy hiányuk van. Mielőtt azonban ítéletet csinálnak: a vevőnek és eladónak jóakaratot és előzékenységet kell tanúsítani.

Felesleges hangsúlyozni, hogy a központi hatalmaknak saját vagonjaikat kell rendelkezésre bocsátani, ha román árut akarnak kapni, de ez reájuk is kedvező, mert biztosítékot nyújt a rendszeres lebonyolításra. Ha nem sikerül létrehozni a megvezetést, akkor vissza kell tartani a termést, mint tavaly, várva, hogy megnyílik a tenger.

Izgalmas vita Arad közéletmezéséről.

(A város teli programja. — Országos gyűlés a fővárosban.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 4.

Mai számaunkban megemlékezünk az aradi kereskedelmi és iparkamara rendkívül érdekes közgyűléséről; e helyen a gyűlésnek ama részével foglalkozunk, amely a közéletmezés néhez kérdésével foglalkozott. Ottenberg udvtan. elnök ez ügyben a következő kijelentéssel vezette be a tanácskozást:

— Igen fontos és nagyvárnyu tevékenységet fejtett ki a kamara a közéletmezés fájdalmasan néhez kérdésének megoldása körül. A kamara, midőn e kérdésben igyekezett a hatóságoknak egész munkaszerjét rendelkezésre bocsátani és sikertült is legtöbb javaslatának honorálását kivívni, még áldozatok árán is mindig a közérdek, a lakosság ellátása érdekének álláspontjára helyezkedett, ezzel is bebizonyítva annak a vádnak tarthatatlanságát, hogy a kamara nem az ország gazdasági közérdekének, hanem kizárólag osztályérdekének szószólója. Midőn ezt megállapítom, egyúttal tiltakoznom kell az ellen a veszedelmesen elbarapódzó lefoglalás ellen, hogy a drágaságnak legfőbb okozója a közvetítő kereskedelem. Tiltakoznom kell a közvélemény megröszécsélésével és azokkal a hatósági intézkedésekkel szemben, amelyek a baj orvoslását a kereskedői tevékenység jogtalan elfojtásában keresik.

A nagy helyesléssel fogadott kijelentés után Varjassy dr. főtitkár közölte, hogy a főváros-kezdemenyezésére legközelebb országos nagygyűlés lesz a közéletmezés ügyében, mert így akar az ország nyemést gyakorolni a kormányra. Javaslataira a közgyűlés feliratot intéz a miniszteriumhoz, követelve az összes népelemezési cikkek lefoglalását, ármaximálását és a kereskedők útján való forgalomba hozását. Arad város közéletmezésének teli program megállapítását szükségesnek tartaná a főtitkár és ezért javaslataira a közgyűlés ma is a kérelemmel fordul Varjassy Lajos jelenlevő polgármesterhez: rövid időn belül hívjon össze értekezletet a kereskedők, a fogyasztók és a kamara bevonásával és ezen dolgozzák ki a város életmezési programját.

Műlek Lajos védelmébe vette a városi közéletmezési bizottságot, mert szerinte annak tagjai teljesen önzetlenül szolgálják a polgárságot és javaslatukra már számos üdvös intézkedést fogantatosítottak.

— Azok az urak nem értenek a közéletmezéshez — szólótt közbe Adler Andor.

— Hányan avatkoznak olyan dologba, amire nem értenek — felelte Műlek dr.

— Ez a legnagyobb baja Magyarországnak — mondotta Just Ferenc úlnelvezető.

— Ha a kamara ez ügyben készitendő memoranduma átjön a városhoz — szólalt fel Varjassy Lajos polgármester — én össze fogom hívni a szóban lévő értekezletet. Véleményem szerint minos hasznunk abból, ha az eddigi intézkedéseket kritizálgatjuk. Olyan egyéneknek is van beleszóvási joguk a közéletmezés ügyébe, akik nem szakmabeliek, mert azért ők is érthetnek az ügghöz. Az a helyes, ha segítünk a bajunkon, már amennyire azon segíthetünk.

— En úgy hiszem — szólótt Adler — hogy nekem a kamarában jogom van kritizálni Arad város közéletmezési bizottságának működését. A városi közgyűléseken nem tehetem

ezt, de a kamarában itthon vagyok, kereskedők, iparosok között, megmondhatom, hogy nem szakszervezetek azok, akik a városi közéletmezés ügyét vezetik, a város sok százezer koronát kidobott, amit megtakaríthatott volna nem úgy élmeztek a várost, ahogy kellett volna. Halljunk egy esetet, amikor a közéletmezési üzlet ármérséklő hatással volt.

— Megdrágitotta a tojást — szöjt Reizhart Gyula.

A közgyűlés ezután elfogadta a javaslatot és érdeklődéssel tekint a megtartandó értekezlet elé.

Tévedésből behívott idős népfelkelők.

(A honvédelmi miniszter rendelete.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Nagyvárad, november 4.

Nagy érdekességű rendeletet küldött át a nagyváradai népfelkelő parancsnokság a város katonai ügyosztályának. Vonatkozik ez a rendelet azokra az 1872. évi születésű A) alosztályú népfelkelőkre, a kik a Nagyváradon szeptember 27. és október 6. között a 43—50 éves B) alosztályú népfelkelők gyorsított szemléjén megjelentek, holott nem tartoztak volna megjelenni.

Tudomására jutott a honvédelmi miniszternek, hogy az említett bemutató szemlén olyan, katonailag kiképzett A) alosztályú 1872. évben született népfelkelők is megjelentek, a kik fegyveres szolgálatra egy ízben már behívattak, de időközben bizonytalan időre szabadságot kaptak.

Mivel ezek a szemle alkalmával nem jelentették be, hogy ők A) alosztályú népfelkelők, a bizottság őket megvizsgálta és alkalmasoknak, vagy pedig alkalmatlanoknak minősítette.

Az így elővetett tévedés helyreigazítása céljából elrendeli a honvédelmi miniszter, hogy mindazon A) alosztályú 1872-ben született népfelkelők, akiket tévedésből népfelkelési bemutatószemlére vezettek és ott alkalmasoknak találtak, a katonai ügyosztály előtt megjelenni tartoznak. Igazolványi lapjukat a katonai ügyosztály elszedi, a népfelkelési parancsnoksághoz juttatja, ahol az igazolványi lap hátára a következő szöveget írják:

„Mint A) alosztályú népfelkelésre kötelezett, később közléseendő napon a nagyváradai népfelkelő parancsnoksághoz tartozik bevonulni”.

Ezen a helyen nyomatékosan felhívjuk az illetők figyelmét arra, hogy november 3-ára szóló bevonulási hirdetmény, mely elrendi az 1872., 1873. és 1874. évi és ezeknél fiatalabb A) alosztályú időközben szabadságot népfelkelésre kötelezettek behívását, rájuk is vonatkozik, mert a „később közléseendő nap” november harmadika. A rendelet ugyanis szeptember huszadikán kelet és csak most jutott a katonai ügyosztály tudomására.

Vizont azok, akik e tévedésből származó elővezetésük következtében a B) alosztályú népfelkelők szemléjén alkalmatlanoknak minősítették, bár A) alosztályúak voltak, azokra az alkalmatlanságot kimondó határozatot, bár szabálytalanul hozott meg, érvényben tartja a honvédelmi miniszter.

Ezek egy tekintetnek, mintha egyszerűsített felülvizsgálaton csupán „népfelkelési hadiszolgálatra fegyver nélküli alkalmas”-nak minősítették volna.

Ezek tehát népfelkelési fegyveres szolgálatra nem fognak behívattak és noha a valóságban ők szabadságot A) alosztályú népfelkelők, a mai napon nem tartoznak bevonulni Jelelni azonban kell.

Ez a rendelet csak az 1872-ben született népfelkelőkre vonatkozik. A katonai ügyosztály ebből az alkalomból a következő hirdetményt bocsátotta ki:

— A m. kir. nagyváradai 4. népfelkelő parancsnokság 6373—915. n. p. számú megkereséses folytán ezenel közhirre teszem, hogy a m. kir. honvédelmi miniszter ur által 14500—1915. eln. szám alatt kiadott legutóbbi bevonulási hirdetményben foglaltak értelmében folyó évi november hó 3-án azon 1872. évi születésű A) alosztályú (katonailag kiképzett) népfelkelésre kötelezetteknek is be kell vonulniuk a m. kir. nagyváradai 4. honvédelmi alvezéred pótosztályához, akik a 9000—1915. eln. sz. honvédelmi miniszteri rendelettel közzétett hirdetményben foglalt világos rendelkezések dacára a 43—50 éves népfelkelésre kötelezettek szeptember 27-től október 6-ik tartott bemutató szemlén tévedés folytán jelentkeztek s ott népfelkelői fegyveres szolgálatra akár alkalmasnak, akár alkalmatlanok osztrályoztattak. A jelelnkezés alkalmával a bemutató szemlén kapott népfelkelési igazolványi lapot tartoznak magukkal vinni s ott bemutatni.

H I R E K. LEGÚJABB.

Erkezett reggel 3 órakor.

Frankfurt. A Frankfurter Zeitung jelenti Szófiából: Illetékes helyről kijelentik, hogy **Románia és Görögország továbbra is semlegesek maradnak.** Konstantin király utban van Szaloniki felé. A király és a kormány a helyzetet kizárólag katonai szempontból tekintik. El vannak tükélve, hogy bizonytalan kalandokba nem bocsátkozik. Görögország okvetlenül kerülni akarja a konfliktust a központi hatalmakkal és Bulgária ellen is csak akkor harcolna, ha Bulgária Görögországot fenyegetné.

Bécs. Tekintettel a nagy nyomorra, az orosz kormány elhatározta, hogy a Galiciából tuzokként Oroszországba hurcolt osztrák-magyar állampolgárokat visszaküldik.

Budapest. A semleges országbeli utasítók megtekintették a monarchia területén levő fogolytáborokat és azt tapasztalták, hogy a foglyok élemezésükkel, ruházatukkal és munkálkodásukkal, valamint bánásmódjukkal legnagyobb mértékben megelégedettek.

London. Carson az alsóházban beszédet tartott, amelyben kifejtette, hogy a háború tizenötödik hónapjában vagyunk, naponként öt millió fontot költünk el, eddig egy millió embert vesztettünk, a harcok egyre nagyobb lesznek, hogy keleten a brit birodalom életérdekeire is kiterjed. A nemzet előtt a veszedelmet eltitkolni nem szabad. A harctéri események miatt nagy a nyugtalanság. Az első csapás a municióhiány borzalmas leleplezése volt. Mi sem bizonyítja jobban azt, hogy a kormány a háború vezetésére alkalmatlan, mint az a körülmény, hogy huszonhét tagja közül egy sem jött rá a municióhiány okaira. A Dardanella akció elhibázott, rettenetes vállalkozás. Hibás számítás alapján oda csékély hajórajt, gyenge expedíciós sereget küldtek. A Svvia öbölbeli kulacs óta a kormány nem tudja felhagyni ezzel a tetemes áldozatokot követelő, kitérőtlen vállalkozással, vagy sem. A kormányzati rendszer hibás munkássága nem lehet

eredményes. A hadvezetőséget gyengítették azal, hogy a jobb tiszteket a vezérkarból a trontra rendelték.

— **A csernovici egyetem megnyitása.** Csernovicból jelentik: A háború alatt szünetelő **Ferenc József-egyetem megnyitott s az előadások már meg is kezdődtek. A filozófiai és jogi fakultásokat csak a nyári szemeszterben nyitják meg.**

— **Távozó kamarai titkár.** Mátyás Jenő, az aradi Kereskedelmi és Iparkamara segédtitkára lemondott állásáról, mert január elsei ént a Gyáriparosok Országos Egyesületénél fog jelentékeny munkakörrel állást vállalni. A távozó segédtitkár működésével a kamara a legnagyobb mértékben meg volt elégedve és megváltását a legőszintebben sajnálja. Adler Andor a kamara mai közgyűlésén a maga és az egész kamara nevében a legnagyobb elismeréssel adózott a távozó segédtitkár képességei és a kamaránál kifejtett tevékenysége iránt. Ugyanilyen értelemben nyilatkozott Variassy Lajos dr. főtitkár is. Mátyás segédtitkár meleg hangon mondott köszönetet a kamara tagjainak, amiért öt hét éven keresztül működésében támogatták és a maga további készségét a legnagyobb örömmel ajánlja fel úgy a kamarának, mint a kamarai tagoknak. A jelen voltak a távozó segédtitkár érdemeiről szóló nyilatkozatokat őszinte helyesléssel kísérték.

— **Megsebesült harminchármas tiszt.** A harminchármasok október végén vívott nehéz harcokban súlyosan megsebesült az ezred egyik fiatal tisztje: **Markovics Samu** hadnagy, aki orosz fegyverből fejtővést kapott. A csapata élén mindig vitézül harcoló tisztet a harovonaltól azonnal a kötőhelyre vitték. A súlyosan megsebesült tisztet a kürtösi izraelita hitközség rabbijának fia.

— **A hadikölcsön-jegyzés utolsó hetel.** Az a kedvező fogadtatás, amellyel a heti befizetéses hadikölcsön-jegyzés eszméje Aradon és messze vidéken találkozott, nemcsak a jegyzések minden várakozást felülmúló eredményében nyilatkozott meg, hanem abban is, hogy még most is a hadikölcsön-jegyzés második időszakában még mindig nagy számmal történnek erre a jelentkezések. Az Aradi Kereskedők Takarékos és Hitelszövetkezője, amely a heti befizetés mellett történő hadikölcsön-jegyzésre módot nyújtott, november 15-ig elfogad jegyzéseket ugyanolyan módozatok mellett, mint az október 30-ik történt. Azaz, aki öt éven át heti 1 korona, tehát összesen 260 korona befizetésére vállalkozik, 5 év elteltével a nevére jegyzett 300 korona n. é. hadikölcsön-kötvényt minden további díj nélkül megkapja.

— **Az első ködös nap Londonban.** Amsterdamból írják: Vasárnap volt az első sötét, ködös nap Londonban és az utcán való tájékozást rendkívül megnehezítette az a körülmény, hogy érvénybe léptek a legújabb világitási szabályzatok. A köd oly áthatolhatatlan volt, hogy az utcákon teljes sötétség uralkodott. London északi részében az omnibuszok úgy haladtak, mint a temetkezési vállalatok szekerei. Egyes helyeken fáklyavivőkkel kellett a közönséget az irányra figyelmesé tenni. A publikum, amely hazafelé igyekezett, az esti órákban csak tapogatózott, mint ahogyan a vakok szoktak. Hogy a közlekedést némileg lehetővé tegyék, egyes elsőfőtített lámpák ablakait kinyitották.

— **Az Aradi Villamosági Részvénytársaság** ez uton értesíti a fogyasztó közönséget, hogy november 5-én déli 12 órától 1 óráig, úgy a légezeték, valamint a kábelhálózat mentén az áramszolgáltatás gépkapcsolás miatt szünetelni fog.

— Az 1873–77. és 1891., 1895., 1896. évi népfelkelők aradi pótszemléje. Varjassy Lajos polgármester közölni teszi, hogy az aradi honvédek kiegészítő parancsnokság szemletervezete szerint az Aradon tartózkodó 1896., 1895., 1891., 1877., 1876., 1875., 1874. és 1873. években született aradi és idegen illetőségű B) alosztályú népfelkelők bemutatási pótszemléjének megtartására 1915. évi december hó 29., 30. és 31. napjai tűzettek ki. Ezen szemlén való megjelenésre a fentjelzett évtolyanokba tartozó és Aradon az összeírásához jelentkezett B) alosztályú népfelkelőknek „Idézés” című meghívások, melyeken a megjelenés napja is megjelöltetik, lesznek kézbesítve. Azok, akik az „Idézés” című meghívást 1915. évi december 20-ig meg nem kapták volna, annak átvétele végett az aradvárosi katonai ügyi osztályánál tartoznak jelentkezni. A népfelkelési bemutatási pótszemle, mely a fentjelzett napokon 7 és fél órakor reggel kezdődik, a városháza északkeleti oldalán lévő földszinti termében lesz megtartva. Azon B) alosztályú népfelkelők, akik ezen szemlén meg nem jelennek és elmaradásukat kellően nem igazolhatják, elővezettetni és az 1890. évi XXI. t. c. 4. §-a értelmében 2 évig terjedhető börtönnel fognak büntettetni.

— Temesvári pletyka a Zeittben. A Temesvári Hírlap írja: Hónapokkal ezelőtt indult utjára Temesvárott egy rosszindulatú pletyka egy temesvári uriaszszonyról, most ez a pletyka megérkezett Bécsbe és feltámadt a Zeit hasábjain. A pletyka egy temesvári hölgyről szól, akit állítólag kémkedéssel gyanúsítottak, a Zeit most körülírja a hölgy személyét, megírja, hogy délvidéki ügyvéd felesége, hangversenyeken is felszokott lépni, szóval igen tapintatosan rámutat, hogy kiról van szó és közreadja az egész pletykát úgy, ahogy az hónapokkal ezelőtt szárnyra kelt. Nos, a pletyka akkor is pletyka, ha a Zeit a publicitásra méltónak tartja. Az illető hölgy, ne utkoljuk most már a nevét, nehogy még újabb pletyka keletkezzen. Cosma Aurél dr. nejről, Cosma Luciáról van szó, nincs letartóztatva, rom is volt, előbb Erdélyben rokonainál tartózkodott, hónapok óta Bukarestben van, férje állandóan kap tőle leveleket és az egész ügy nem igaz. Egyébként Cosma dr. már a pletykázás elején igen illetékes helyre fordult, ahol megnyugtatták és kijelentették neki, hogy felesége ellen semmiféle gyanu sem merült fel és általában ne törődjék ilyen aljas pletykával. A pletyka közben elérkezett Bécsbe és egészen biztos, hogy most már meg sem áll világcörtili útján. Hogy a pletykából egy szó sem igaz? Az mellékes, egészen mellékes, a fő: a pletyka. Mindenesetre a hazug hír terjesztői büszkák lehetnek művükre, egy bécsi lapot is sikerült tetültetniük. Temesvár közönsége azonban szögyei és felháborodással vessi tudomásul ezt az esetet.

— A Times apróhirdetéseiből. Ime, néhány szemelvény a Times legfrissebb számának apróhirdetéseiből: „Egy repülő kéri a nagylelkű hazaiak finánciális támogatását.” — „Dadogók, akiket hibájuk miatt nem vettek be katonának, forduljanak L. W. Keiley gyógyintézetéhez. Prospektus ingyen. Gyógyulás és katonai szolgálatra való alkalmasság biztos.” — „Liszt, nős, szívesen el fogadja a Times szimpatikus olvasóitól köcsön, hogy súlyos viszonyait rendezhesse.”

— A banjalukai felségárulási per. Szerajevóbfelentik: Tegnap vette kezdetét a banjalukai törvényszék előtt az a felségárulási per, amelyet az ügyészség vádjára 156 bosnyák lakos ellen indítottak. A vádlottak közül nyolc volt tartománygyűlési képviselő, a többi pópa, tanító, ügyvéd, orvos, kereskedő, földbirtokos és földműves. Az ügyész a vádlottak többségére halálos ítéletet kér. A tárgyalás előreláthatóan két hétig fog eltartani.

— Galiciának hazatérése. Green Nándor főkapitány közölni teszi, hogy Krakau és Podgorze városokba, valamint krakoui, podgorzei és wileczkai politikai járásokban a lakosság visszatérhet. Akik ezen kerületekből valók, a rendőrség bejelentési hivatalában haladéktalanul jelentkezzenek, hogy hazaszállításuk iránt intézkedhessen.

— Pika viadal. Ne tessék azt gondolni, hogy ez tévesen van leírva, mert pika és nem bika viadalról van szó. Igaz ugyan, hogy amikor az ujaradiak a moziban megnézték a madridi spanyol bikaviadalt, hát ők is azt mondták, hogy a pikaviadalt látták, de amit e pár sorban megírunk, az mégis pikaviadal, ennek nevezi egy aradi borbélymester, aki így írja le a legújabb háborús elkeresztelés történetét: A bika a szarvával, az orosz a pikával döf. Hogy mi az a pika, azt a háború tizenhatodik hónapjában mindenki tudja (sok városi ugyan még bikát se igen látott) Szóval jöttek a kozákok a hosszú pikával és szembe kerültek egy csapat béke időben lovas, most anélkül harcoló huszárokkal. Csak Hindenburg, vagy a jó isten tudná megmondani, hogy honnan, de a huszároknak is volt éles, szuró pikájuk. Nosza ilyen furcsa hadakozást még az ókori római királyok se láttak. Ez volt az úgynevezett pikaviadal. Utána pedig diadal. Eggyel több volt a győzelem és még több a pika, mert a kozákok vagy megadták magukat, vagy a pika járta át a testüket. Mindkét esetben a pika szaporodott és ez fontos, mert annál több jutott a következő viadalra.

— Polgári iskolai magánvizsgák. A battonyai községi polgári fiúiskolában az első félévi magánvizsgálatok december hó 28. és 29. napjain lesznek. A folyamodványok Csanád vármegye kir. tanfelügyelőségéhez címzendők és november 15-ig a polg. iskola igazgatóságához küldendőek be.

— Arverés a vasuton. Az aradi állomáson nov. 9-án, délután 3 órakor 1 kocsis égett méssa 10.000 kg. súlyban fog nyilvánosan, bírósági eljárás kivül a legtöbbet ígérőnek késpénzfizetés, valamint az azonnali elszállítás kötelezettsége mellett elárverestetni.

— Táborba való küldésre alkalmas könyvek, levélpapírok és noteszek Kerpelnél.

— A tanítószág figyelmébe ajánlja Kerpel László úrsan felszerelt tankönyv- és tanszer raktárát. Vidéki rendelések pontosan intézettek el.

— Oszi divatlapok Kerpelnél. 198

LEGÚJABB.

Erkezett reggel fél 5 órakor.

Budapest: Ujházy Ede meghalt.
Athen: Az Havas jelenti katonai javaslatok tárgyalásánál Venizelos-part többségre jutott, Zaimisnak bizalmatlanságot szavaztak. Zaimis kérte a kamarát, hogy az új kormány megalakulásáig üsseit napjait el.

Ezer felmentési kérvény.

(Inségre jutott kereskedők és iparosok. — Az aradi kamara tevékenysége.)

Saját tudottunk telefonjelentése.

Arad, november 4.

Dicsőséges fegyvereink győzelmével egyenlő jelentőségű az ország gazdasági életének lehetőleg zavarmentes folyamata. Ellenségeink belső zavaraokra, pánikokra és közgazdaságunk össze-roppanására számítottak és hálá alkalmasságuk képességüknek, valamint nagy türelemmel szerveztségüknek, és a reményességük nem vált valóra! A háború nem talált bennünket készületlenül és összes gazdasági szerveink törvértve állottak a világot megrázó események középpontjában.

Amint az aradi kereskedelmi és iparkamara közgyűlésének alább ismertett tárgyai mutatják, az aradi kamara is mindent elkövet a háború okozta közgazdasági zavarok elviselhetővé tétele érdekében.

— A kamara a háború rokkantjainak elhelyezése tekintetében is — mondotta Ottenberg elnök — a hatóságrendelkezésre bocsátotta munkakeresését a örömmel jelenthetem, hogy kereskedelmi és ipari vállalatok áldozatkésztsége lehetővé tette eddig minden felmerült esetben a rokkantak megfelelő elhelyezését. — Széles körű tevékenységet fejtett ki a kamara a háború következtében inségre jutott kereskedők és iparosok, továbbá kereskedelmi és ipari alkalmazottak segélyezése terén is. Eddig 1850 segélyre szorulóknak több mint 150.000 koronát fizettünk ki, az országos Hadsegélyző Hivatal részéről rendelkezésünkre bocsátott összegből.

— Nem csak munkával terhelte a kamara irodáját a katonai felmentések ügye. Eddig több mint 1000 felmentési kérvényt küldtünk fel részletes véleményünk kíséretében az illetékes miniszterekhez. Minden egyes esetben lelkiismeretesen törekedtünk arra, hogy javaslatainkat a gazdasági és katonai érdekek figyelembevételével tegyük meg. — Tisztelettel jelentem továbbá, hogy a debreceni kamara mozgalmat indított egy vidéki kamarai központ felállítására érdekében. Központ felállítására véleményem szerint is szükség van, mert annak a következtében, hogy a magyar kamarák országos kérdésekben külön-külön, gyakran egymástól eltérőleg, sőt egymással ellentétesen tejesik ki kívánásait, fellépésüknek nincs az a súlya, mint az országos egyesületek egységes állásfoglalásának. A német kereskedelmi kamarák ezt rég belátva a Handeltagsban tömörültek, amely igyekszik az egész német birodalmat érdeklő gazdasági kérdésekben egységes álláspontot jutni. Hasonló szervezetet kell a magyar kamaráknak is alkotniuk, hogy fontos, országos kérdésekben szavaknak döntő súlya legyen.

Az elnök végül elmentálta Urbán Iván bárót, Galléri Mórt és Glück Károlyt, aztán üdvözölte a jelentevő Just Ferencet, a magyar Államvasutak aradi új felvezetőjét és Embrey Iván kir. tanácsos, új pénzügyigazgatót.

A főtitkár javaslatára a közgyűlés ezután kimondta, hogy esatlakozik ahhoz a mozgalomhoz, amely a vidéki kamarák budapesti központját akarja megteremtetni.

Mátyás Jenő segédtitkár közölte, hogy a kamara igen jelentékeny összeget fizetett már ki háborús segély címen az arra szorult kereskedőknek, iparosoknak és hozzátartozóknak. Ugyancsak ő ismertette a rokkant katonák eredményes elhelyezését biztosító kamarai tevékenységet, majd javaslatára kimondta a közgyűlés, hogy illetékes helyen lépjen közbe az elnökség ama gyakorlat megszüntetése érdekében, hogy az aradi elemi iskolákban az intézetek vezetői maguk szerzik be a szükséges tanszereket. Ez serti az aradi könyv- és papírkereskedők jogos érdekait.

A segédtitkár ismertette a háború alatt kiadott közgazdasági kormányrendeleteket, amelyek egy része tudvalólag zavarokat okozott. A közgyűlés felír a kormányhoz, hogy az általán kiadandó rendeleteket eszebeljével

előtt mutassa be a kereskedelmi és ipari szak-
érdekeltségnek, mert azok meghallgatása után
a rendőletek savart okozó hatása eikérül-
hető lesz.

Rolgár Lajos fogalmazó beszámolt a ka-
marának arról az akciójáról, amely a kerület-
beli kiadókat jelentékeny hadseregszállítá-
sokhoz iuttatta. Ujabbban háromszáznegyven-
ezer pár bakancsot, mintegy százezer da-
rú egyenruhát és ugyanannyi sapkát ren-
delt a hadvezetőség. Közölte, hogy az utóbbi
hetekben számos letartóztatott kereskedőt és
iparost felmentő ítélettel rehabilitáltak a bírósá-
gok. A közevülés a kamara esatlakozását
jelentette be ahhoz a mozgalmához, amely azt
kívánja, hogy a hadseregszállítási ügyekben
nyomozó hatóságok tulbuzgalma visszazorit-
tassák, mert ezzel számos ártatlan egyén
egzisztenciája menthető meg. Az ítélet ugyanis
hiába rehabilitálja a nyomozás alatt meghur-
colt egyént, annak egzisztenciáját már lehetet-
lenség utóbb megteremteni. Javaslatára az ap-
prított tüzfű árát métermázsánként hat korona
egyen fillárban kívánta a rendőri kapitány-
sággal megállapíttatni a közgyűlés.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Péntek, 1915. évi november 5-én:

A) Bérlet.

A) Bérlet.

Lyon Lea.

Regényes színiá ék.

Kezdete este 7/8 óraker.

Felolós szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTTÉR.*

Magyar Remekirókból.

Szép Ilonka.

(Szabadon Vörösmarthy után.)

All-e még az ósz Peterdi háza?
Él-e még a régi hare fia?
All a ház még, bár fogy gazdasága
S telt pohárnál ül az ósz maga...
(A pohárban Borszéki víz vala...)

Kapható Aradon mindenütt.

3431

Felhívás.

Miután Kapa-utca 98., vagyis Illés- és
Kapa-utca sarkán levő Tóth Jánosné vegyes-
kereskedését átvenni szándékozom, felkérem
minden zokát a hitelezőket, kiknek ezen üzlettel
szemben követelésük van, hogy azt alantí címre
még e hó 12-ig, azaz 8 napon belül bejelen-
teni sziveskedjenek, mivel a későbbi jelentkezők
figyelembe nem vétetnek.

Feleky Sándorné,
Variassy Lajos-u. 98. sz.

Dr. Kele Gyula

ügyvédi irodáját

Erzsébet-körut 7. sz. alá

helyezte át.

4372

* Az ezen rovat alatt közöltéket nem vállalunk
felelősséget.

APOLLO

SZÍNHÁZ.

November 5., 6. és 7-én,
péntek, szombat és vasárnap

A Nordisk Films Comp.
ujdonsága:

A

rabasszony

Bűnügyi történet 3 felvonásban.

Főszerepben:

Ebba Thomsen és Robert
Dienesen.

Göre-sorozat harmadik része:

Göre Martsa lakodalma

Falusi vig életkép 3 eresztésben.

Az előadások 5, 7 és 9 óraker
kezdődnek és nem folytatolago-
sak. Vasárnap 3, 1/2, 5, 6, 1/2, 8 és
9 óraker kezdődnek és

nem folytatolagosak.

4817

Óriási

bajok vannak most a bádogdo-
bozok körül a nagy fémbány
miatt ugy, hogy gyáramban több
izben üzemmavar fordult elő, mert
nem tudtam a sokféle nagyságu
bádogdobozokat beszerezni. Mély
tisztelettel kérem tehát a t. fo-
gyasztó közönséget, hogy bevá-
sárlásainál legyen szives csak
az óriási

FEDÁK

cipőkrémet kérni, hogy a szük-
séges dobozok készítése egyón-
tetű legyen, mert csak így lesz
módomban tisztelt vevőim óriási
szükségletét, dacára a súlyos
viszonyoknak kielégíteni.

Az óriás Fedák-

cipőkrém

ma már nélkülözhetetlenné vált
minden háztartásban, mert Há-
ziasszonyaink meggyőződtek ar-
ról, hogy ezen kipróbált, jó czi-
pőkrém az összes gyártmányo-
kat felülmúlja.

Az Oriási Fedák cipőkrém a
nyers anyagok folytonos emel-
kedése folytán

40 filléres árban

kerül forgalomba, mert sikerült
nagyobb mennyiségű, elsőrendű
minőségű nyersanyagot besze-
reznem és így a háboru előtti
kitűnő minőségben

mindenütt !! kapható !!

3997

Vadász Zsigmond

vegyészeti gyára

Budapest, VI., ker. Lehel-utca 29. szám.

Képviselve: Szemző Armin áru-
ügynöksége által Arad. Telefon 592.

Hölgyközönség

szíves tudomására hozom, hogy az

ősz és téli szöveteim megérkeztek.

Módomban áll legújabb divatlapjain után legizlésesebb kosztümöket és alkalmi ruhákat szolid árban elkészíteni.

Szíves megrendeléseket kérek, kitünő tisztelettel

Varga Kálmán női szabó divatterme, Deák Ferenc-utca 39.

Apró hirdetések.

LEVELEZÉS.

„Titkos”

levele van a kiadóban, kérem átvenni. 4826

OKTATÁS.

Reichsdeutsche

Dame gibt Conversationsunterricht für Kinder, auch für Erwachsene. Sicheres System, schneller Erfolg. Bitte Briefe unter „Reichsdeutsche“ in die Administration. 4279

ÜZLETEK.

Jóforgalmu kereskedészet

gr. Tisza István-ut 66. szám alatt más foglalkozás miatt házzal együtt sürgősen eladó, vagy haszonbérbe kiadó. 4810

ALKALMAZÁST KERES.

Intelligentes

deutsches Fräulein aus angesehenere Familie erteilt deutsche Stunden. Adresse in der Administration. 4281

Mérlegképes

könyvelő, ki a gépirásban, magyar levelezésben, írást, termény- és gabonaszakrban jártas, állást keres. Órai könyvelést is vállal. Megkereséseket „Könyvelő” jellegre a kiadóba kérek. 4802

Jól főző

szakácsnő nagyobb urházhhoz ajánkozik. Cim József köbörceg-ut 2., a házfelügyelőnél. 4806

Gesellschafterin

aus angesehenere Familie, wünscht deutsche Conversations Stunden bei erwachsenen Mädchen, oder Dame zu erteilen. Näheres in der Administration des Blattes. 4281

ALKALMAZÁST NYER.

Tanítónőt,

nevelőnőt keresek III. elemű végző leánykám mellé. Zongorázni és németül tudók előnyben. Válaszok fizetési igény megjelölésével Leopold Dávid Marosbarkos, Krassó-Szörény küldendők. 4807

Német bonno

2 gyermek mellé, aki a háztartási dolgokban is jártas kerestetik, ki a varráshoz ért, előnyben részesül. Cim Radnainé, Petőfi-u. 1., II. em., 82. ajtó. 4821

Harisnya stoppoló, ki a legfinomabb stoppolást érti, kerestetik. Cim a kiadóhivatalban. 4822

Kereskedősegéd

ki főz, rövidíru és rőtös szakmában jártas, románul is beszél, azonnali belépésre felvétetik Tauszig C. és Tsal-nál, Kápolnás. 4280

Keresek

azonnali belépéssel egy hr. nevelőnőt, ki I-III o. polgárt 2 kis leányommal végeztetné. Ajánlatokat kérek fizetés megjelöléssel Klein Sándorné, Mezőkovácsháza címre. 4290

Könyvkötő leányok,

valamint tanuló leányok felvételnek az Aradi nyomdarszésvénytársaság könyvkötészetében.

KIADÓ LAKÁS.

Elégánsan butorozott

két egymásba nyíló szoba, előszobával, villanyvilágítással, kiadó Erzsébet-körút 37., II., 15., a törvényesekkel szemben. 4806

Modern

négyszoba, előszobából álló parkettázott földszinti lakás (egyik utcai szobába lépcsőházból külön bejárat) villany, gázberendezéssel, Török L-u. 11b. új házban november 1-ére kiadó. 2647

Modernül butorozott

2 szoba, konyha, fürdőszoba, gáz- és villanyvilágítással, kiadó Erzsébet királyné-körút 5. Bővebbet Stojkovits lényképesnél, Szabadság-tér. 4246

Szent László-utca 9. sz. alatt 6 szobás modern uri lakás 1916. május hó 1-re kiadó. 4277

5 szoba

és előszobából álló földszinti lakás Apponyi Albert-körút 1. sz. alatt máj. 1-re kiadó.

A város legszebb helyén

egy különbejáratu butorozott szoba november 15-re kiadó. Bővebbet színház-épület, Szabadság-tér 21., II. em., ajtó 20. 4292

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Fűszerüzlet részére

főköcs áll-ányt megvételre keresek. Popovits, Urban Ivan-utca 12. sz. 4826

Vizsiát.

Megvételre keresek egy szép, fiatal tigris-tarka kan német vizslát, vagy ugyanilyen francia griffont, Bécsy István, Pannónia-szil-loda étterem Arad. 4808

Sárga bagaria,

lack, valamint az összes divatos betétes cipők tisztításához a legjobb szer az „Eos Cream“ kapható Aradon kizárólag a Cipő Tözsédben. 3405

Két gyermekes

köz alatt eladó. Tökölj-tér 6. sz. I. em. 4824

Házi szappan

2-4-6 éves, táblákba nagyobb mennyiség eladó. Tudakozódni lehet a Cipő Tözsédben. 4149

Áthelyezés miatt

világos hálószoba és konyhaberendezés eladó Boros Béni-tér 15. a házmosternél. Bővebbet Kápolnás-u. 8. Ugyanitt modern hálószobaberendezések eladók. 4162

Őszi Divat Album

1000 ábrával kor. 2-40 Pichler Sándor könyv- és papírkereskedésében Arad, Szabadság-tér 1. 761

Eladó

1 hintó, kőszerszám, ekék, boronák stb. Bővebbet Andrassy-tér 6., Verhos-iroda. 4175

Singer varrógép

teljesen jó állapotban és egy babamodell jutányosan eladó, Mádornál Hal-tér 1. 4275

Burgonya

és

Vöröshagyma

métermázsánsként és waggontételekben kapható

Kalmár Endrénél

Arad, Arpád-tér 5.

670. Telefon 670.

Kitünő,

házilag kezelt, hordóban savanyított

káposzta

kapható nagyban és kicsinyben. Heti vagy havi előjegyzéseket házhoz szállításra is elfogad

Baumann Lajos

fűszerkereskedése

Arad, Damjanich-utca 1. sz.

Költözők figyelmébe!

villany bevezetéseket, csillár átszereléseket jutányosan végez

Kalmár József villanyszerelő vállalata Arad, Salac-utca 2. sz. 242. Telefonszám 242.

Háziasszonyok

figyelmébe ajánljuk, — tej hiányában a világhírű Nestlé-féle

Sűrített tejet.

(Teljesen pótolja a friss tejet.)

Tea és Rum.

Legjobb minőségek, a legolcsóbb áron.

	Kor.
1 Mt. Rum Jam. Igen fin. . .	5-40
1 finom . . .	4-40
1 Hungaria (családi) . . .	3-40
1 doboz Tea legfin. kev. . .	2-
1	1-
1 csom. Wrmelék . . .	1-20
1	-60

Vojtek és Weisz

drogeria és parfumeria üzlete Aradon.

Postai megrendelések a legpontosabban teljesítettnek. 4219

PFÄFF

varrógépek

műhímzésre és ipari célokra, utolérhetetlen tartósságuk, könnyű, zajtalan járás. Waffner kerékpárok, Iróangyal védjegyes és Columbia gramophonok, legújabb felvételű Király Ernő lemezek kizárólag

Hammer Vilmos

műszerésznél kaphatók

Arad, Szabadság-tér 5-6.

Telefon szám 96.

Legnagyobb fűtőanyag megtakarítás!

A városi mérnöki hivatalban ki-
próbált

kettős fűtőkályhák
és kettős füstcsövekkel
érhető el.

Megegyeztetett ugyanis, hogy ezen
kályhák és füstcsövek használatá-
nál a fűtőanyag fele megtakarítható.

Patent

Kettős füstcsövek állandóan rak-
táron vannak és igen olcsók. —
2. sz. (kis szobára) 8 korona.
3. sz. 9 korona. 4. sz. 20 korona.
Egyedül 112

Hönig Ottó

M. kir. szabadalmazott
szivattyú készítőnél

Arad, Rákóczi-utca 27.

Tek. Hönig Ottó urnak, Arad.

A kettős „Patent” füstcső igen
jó, mert kevés lával sok meleget
ad Mindenkinek ajánlhatom. Tisz-
lettel Barcsen Sándor.

Patent kutszivattyúk.

Patent borszivattyúk.

Patent tűzfecskendők.

URÁNIA

831

Pénteken, szombaton

Kellermann Bernhardt:

AZ

alagút

Filmszerzés 6 részben.

Előadások délután 5, 7 és 9 órakor kezdődnek és
nem folytatólagosak. Csak a pénztárnál készpénzért
váltott jegyek érvényesek.

Braun N. A.

festékraktára

Arad, Boros Beni-tár 7.
1011

Ajánl I-

petroleumot

literenként **68** fillérért.

Munkás- bakkancs

legjobb minőségű,

nagy mennyiségben kapható

Schwartz bórkereskedőnél,
Aradon. 4822

Weitzer János gép-, waggongyár és vasöntőde részvénytársaság Aradon.

Meghívás

A WEITZER JÁNOS GÉP-, WAGGONGYÁR ÉS VASÖNTŐDE
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG ARADON

XXIII. rendes közgyűlésére,

mely Aradon, az Aradi és csanádi egyesült vasutak üléstermében,
1915. évi november hó 21-én délelőtt 10 órakor fog megtartatni.

NAPIREND:

1. Az igazgatóság jelentése az elmúlt üzleti év eredményéről, továbbá a zárszámadások és mérleg előterjesztése, a felügyelő-bizottság jelentése és ezekkel kapcsolatban a mérleg megállapítása, a tiszta nyereség hovatfordítása, valamint az igazgatóság és a felügyelő-bizottság részére adandó felmentvény feletti határozathozatal.

2. A felügyelő-bizottság tagjainak választása az alapszabályok 29. §-a értelmében.

3. A felügyelő-bizottság jutalomdíjának megállapítása. (Alapszabályok 31. §-a).

4. Az alapszabályok 21. §-a értelmében esetleg előterjesztendő indítványok feletti határozathozatal.

Jegyzet. Az alapszabályok 14. §-a értelmében a részvények vagy az ezekről nyilvános hitelintézetek által kiállított letétjegyek legalább nyolc nappal a közgyűlés előtt a következő helyeken letéteményezendőek és pedig mindkét esetben egyidejűleg benyújtandó sorszámos jegyzékkel:

Aradon: az Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztárnál,

Budapestben: Igazgatóságunk pénztáránál, (V., Fürdő-utca 1.)

Wien-ben: Schoeller & Co. bankháznál (I., Wildpretmarkt 10.) és a K. k. priv. allgemeine Verkehrsbank-nál (I., Wipplingerstrasse 28.)

4259

Az igazgatóság.